

"SANDARA"

Leidžia kas ketvergas
Amerikos Lietuvių Tautinė Sandara.

PRENUMERATA METAMS:

Suvienyose Valstijose \$2.00
Kitose viešpatystėse \$2.50

"SANDARA,"

366 W. Broadway, So. Boston, Mass.

SANDARA

Amerikos Lietuvių Tautinės Sandaros Organas

"SANDARA"

Published Every Thursday
By the Lithuanian National League
of America.YEARLY SUBSCRIPTION RATES:
In the United States \$2.00
To Foreign Countries \$2.50

"SANDARA,"

366 W. Broadway, So. Boston, Mass.

Entered as Second-Class matter January 14, 1914, at the Post Office at Boston, Massachusetts, under the Act of March 3, 1879.

No. 3 Tel. South Boston 52015.

South Boston, Mass., Sausio (January) 16 d. 1919 m.

Metai VI.

True translation filed with the postmaster at Boston, Mass. on January 15, as required by the act on October 6, 1917.

Visokios žinios.

LUXEMBURGO
TRAGEDIJA.

Sausio 9 d. Luxemburgas pasiskelbė respublika, bet dabar Associated Press praneša iš Brusselio, kad ta respublika už šešių valandų tapo panaikinta. Panaikino Francijos militariai autoritetai.

GREGORY REZIGNAVO.

Thomas Watt Gregory, Suvienytų Valstijų vyriausis prokuroras nuo 1914 m. sausio 12, 1919 rezignavo. Jis eina vėl užsiimti advokatus praktika.

MOONEY GELBĖS.

Kad išgelbėti iš kalėjimo amžinai pasmerktą Tamą Mooney, kaltinamą už eksploziją San Francisco liepos mėn. 1916 m., Chicagoje prasidėjo profesinių organizacijų konferencija, kur dalyvauja virš 500 unijų atstovai. Gelbėjimui Tamo Mooney manoma sudaryti fondą iš \$100,000.

Rooseveltui paminklą statys New Yorke. Apie 100 turtingų moterų tuom pradėjo rūpintis.

True translation filed with the postmaster at Boston, Mass. on January 15, as required by the act on October 6, 1917.

BREMENE PASKELBTA
SOCIALISTIŠKA
RESPUBLIKA.

Bremene tapo paskelbta socialistiška respublika, pasak pranešimų iš Municho. Bremeno komunistai užėmė vietas socialistų didžiųjų ir darbininkų taryboje. Jie pasiuntė telegramas rusų bolševikams išreikšdami viltį, kad Rusijos ir Vokietijos revoliucijos bus pasekmingos.

FOCH BARA VOKIEČIUS.

Paskutiniame posėdyje pasitarimo del pertraukimo mušų generolas Foch protestavo prieš vokiečius, kad Vokietijos kareiviai parduoda savo ginklus rusiškiems bolševikams ir atidavė bolševikų globai Pabaltijos kraštą. Foch pasakė, kad Vokietija turės atsakyti už visus nuostolius, kuriuos dirba sovietų armija.

Žmonės skundžiasi, kad Amerikoje sunku gyventi, kad pajai ir stėkai velnioniškai pabrango, kad atlyginimą už darbą kompanijos smaugia, mažina kiek galėdamos. Sako nėra kuom apsiginti. Bet pažiūrėkite į "New York furrers". Jie per 3 mėnesius gaudė, egzaminavo Sibiro sobolius ir padirbo šiuo už \$75,000.00, kurią padovanojo poniai William E. Coreys. Ir kas sakys kad tai ne demokratiškas darbas, jeigu šale badaujančių darbininkų už vieną šiuo \$75,000.00 mokama! Nieko sau "lygybė".

MUSIAI TIES VILNIUM.

Iš Varšavos pranešama, kad Vilniaus apeliokėse tęsiasi mušiai tarpe lenkų ir "bolševikų".

ANGLIJA BAIGIA KARĘ

Exchange telegrafo agentura paskelbė žinias iš Londono jogei Anglijos valdžia nesiųs daugiau savo armijos į Rusiją ir nekariaus prieš Rusiją. Dabar Rusijoje yra apie 20,000 Anglijos arm.

"The Gardner News" plačiai aprašė Gardner, Mass. lietuvių mass-mitingą, įvykusį sausio 10 d. ir patalpino priimtą protesto rezoliuciją prieš lenkų imperialistus ir kitus Lietuvos užgriebikus. Tas anglų laikraštis cituoja dalį Kastanto Norkaus, "S." red., kalbos, tame protesto mitinge pasakytos. Cituoja dalį kalbos ir p. J. Ramanauško. Kitame numeryje tilps korespondencija.

True translation filed with the postmaster at Boston, Mass. on January 15, as required by the act on October 6, 1917.

MASON NUMIRĖ.

Garsus Amerikos artistas John Mason, 60 m. amžiaus, numirė sausio 12 d. Stanford, Conn.

TARĪBOS PRASIDĖJO.

Sausio 9 d. Paryžiuje prasidėjo pirmi oficiališki posėdžiai prisirengimui prie taikos konferencijos. Posėdžiuose dalyvauja Suvienytų Valstijų, Anglijos, Francijos ir Italijos atstovai. Sakoma buk ir Japonijos delegatai prisirengimo posėdžiuose dalyvaus. Nuo Amerikos dalyvauja prezidentas Wilsonas ir valstybės sekr. Lansing. Užsienio reikalų ministeris Balfour ir lordas Robert Cecil — nuo Anglijos. Franciją atstovaus premjeras Klemenso ir užsienio ministeris.

NEW YORKO PRIEPLAUKOS
DARBININKŲ
STREIKAS.

Sausio 9 d., 6 val. ryto, pirmu kartu istorijoje sustreikavo visi prieplaukos tarnautojai ir darbininkai, skaičiuje virš 13,000 žmonių. Laidų kapitonas, pėkuriiai, ir kiti darbininkai metė darbą. Už kelių valandų dar 6 tūkstančiai darbininkų sustreikavo. Visas prieplaukos gyvumas apmirė.

45,000 lietuvių taipgi nustojo dirbti. Visi streikieriai užreikšė, jogei tik tada sugrįžs į darbą, kada darbdaviai apsarstys mokesčius ir darbo valandų klausimą. Komunikacija tarpe New Yorko ir New Jersey apsinkinta. Bijomasi, kad New Yorkas gal likt be anglų Darbininkai nutarė tvirta laikyties savo reikalavimų.

DR. LIEBKNECHT
NUZUDYTAS?

Iš Londono pranešama, jogei gautos žinios iš Kopenhageno skelbia, kad lenkų spartakiečių ir socialistų - revoliucionierių mušis Berlio gatvėse tapo nušautas spartakiečių vadas D. Liebknechtas. Bet-gi ateinančiose iš Berlio žinios apie Liebknechtą nužudymą nieko nesakoma.

Gi kitos žinios skelbia, kad Karl Liebknecht dabar yra kaip Berlio diktatorius.

MONTELOS LIETVAITĖS DALYVAVUSIOS SANDARIEČIŲ KONCERTO PROGRAMOJE "KALĖDŲ EGLAITĖS" VAKARE, gr. 22, 1918, MONTELLO, MASS.

P-lė Rožė Augštuliuotė, gabi dainininkė, dalyvavusi sandariečių koncerte. P-lė Augštuliuotė daug pasidarbavo gelbėjime ligonių nuo influencos, už ką jai miesto majoras suteikė garbės ženklą. Per jos pasidarbavimą dauguma lietuvių ligonių gavo greitą medicinos pagalbą ir tapo išgelbėti nuo influencos.

Plė Eugenija Čaliutkaitė, gabi pianistė, dalyvavusi sandariečių parengtame koncerte, kurio pelnas eina Lietuvos Nepriklausomybės Fondan. Nors p-lė Čaliutkaitė niekuomet nebuvo Lietuvoje, bet ji pilna pasišventimo dirbti dėl karės neturios Lietuvos žmonių labo. Visų pagarbos vertos tokios lietuvaivės.

Del Protestų

Pastaruoju laiku teko girdėti iš Pressos kad daugelyje kolonijų lietuvių išnešė Rezolucijas ir protestus prieš pastangas lenkų ir bolševikų užimti Lietuvą. Tarybų Pildantysis Komitetas, Washingtone, šiuomi kreipiasi prie Gerbiamos visuomenės su prašymu, kad kopijos tokių rezolucijų ir protestų būtų prisųstos ir Komitetui antrašu:

Executive Committee of the Lithuanian National Council,
703—15th st., N. W.,
Washington, D. C.
Su pagarba,

Jonas Žilius,
Sekr. Tar. Pild. Kom.

T. ROOSEVELTAS BUVO
PRIELANKUS LIETUVAI.

Pulkininkas Roosevelt savo kalbose nekarta yra prielankiai išsitaręs už Lietuvos nepriklausomybę, teipso-gi nesųki ir savo raštuose užsiminė kad Lietuvių tauta turi tapti laisva. Dabar, kada jis, visų amerikiečių apgailėstaujamas, umai pasimirė, ir mes, lietuviai, netekę esame vieno iš savo draugų ir ramščių. Zingeidaus, be abejonės, mūsų visuomenė pastaru p. Roosevelto laišku, kurį jis Pildomajam Tarybų Komitetui prieš pat savo mirtį prisiuntė. Todėl čion talpiname kaip mūsų laiška, kurį nabašninkui įteikėme drauge su memorandumu, taip ir jo atsakymą.

Mūsų laiškas.
December Second,
Nineteen Eighteen.

Dear Colonel:

We beg leave to submit to you herewith our brief statement as to Lithuania's Case for Independence.

The future fate and happiness of the Lithuanian nation

undoubtedly depends upon the action and disposition of the Peace Conference, and as the U. States can be countand as an unfailing and staunch friend and advocate of the rights of the oppressed nationalities, we place our hopes in the good will and sympathy of its delegates to said conference. However small nations usually have very few friends and many greedy neighbors, therefore our work is hard and uphill labor. Your great influence and knowledge on international affairs and your kindness to Lithuania in the past give us the audacity to invoke your assistance in the momentous present. Any assistance that you can render to us now in our cause will be fully appreciated by the whole Lithuanian Nation.

Very respectfully yours,
Executive Committee of the Lithuanian National Council:
T. Narushevich,
Chairman.

J. Zilius,

Secretary.

Hon. Theodore Roosevelt,
Oyster Bay, L. I., N. Y.

Faithfully yours,
December 31, 1918.

Gentlemen:
I thank you for your very kind letter. As you probably know, I have done and am doing all in my power for the Lithuanians, but of course you realize I have no influence whatever where governmental action is required.

Peithfully yours,
T. Roosevelt,
duly signed.

Mr. T. Narushevich, Chairman,
Mr. Jonas Zilius, Secretary,
703—15th st., S. W.,
Washington, D. C.

(Lietuvių užuojautos telegrama poniai Roosevelt, žiūrėkite ant 2-ro ruslap.)

DOVANAS

\$1.00 Vertės knyga
"ŽMOGAUS PAREIGOS"

GAUS KIEKVIENAS IKI 31 D. SAUSIO ŠIŲ METŲ, KURIS PRISIŪS \$2.00, KAIPO METINĘ PRENUMERATĄ UŽ "SANDARĄ".

Šį puikų veikalą "Žmogaus Pareigos" parašė Mazzini, o sulietuvino V. K. R. Jį reikia kiekvienam įsigyti ir savo draugams duot paskaityti.

Amerikos Lietuvių Tautinė Sandara, kaipo kultūriniai - politinė organizacija, rašydama šį paskelbimą, prašo Amerikos lietuvių atkreipti savo domą į tai, idant jis kuodaugiausia išsiplatintų ir kad kuodaugiausia žmonių juom pasinaudotų, nes tik kultūriniais ryšiais rišdamiesi mes galėsime pasidžiaugti sunkaus savo darbo vaisiais.

Ką-tik pasieks šie žodžiai, neatsisakykite užsisakyti Amerikos Lietuvių Tautinės Sandaros organą "Sandarą" ir paraginkite savo draugus užsisakyti. Tai padarykite greit, nes yra priruošta 2000 knygų išsiuntimui visiems užsisakantiems "Sandarą" paskelbtu periodo laike, t. y. iki 31 d. sausio 1919 metų.

Tikėdamiesi didelio Amerikos lietuvių prielankumo, mes pranešame, kad "Sandaros" pakraipa bus tokia kaip iki šioliai ir prašome siųst prenumeratas šiuom adresu:

"SANDARA"

366 W. Broadway, S. Boston, Mass.

A.L.T. Sandaros Reikalai.

Iš A.L.T.S. Kuopų.

BALTIMORE, MD.

Sandariečiai ketina darbuotis iš tikros širdies.

Sausio 3 d. ALTS. 5 kp. laikė susirinkimą. Nors susirinkimas buvo šauktas atviru būdu, bet narių susirinkimo vos tik 11. Tarpe netsilankusių narių buvo ir pereitų metų kuopos pirmininkas, kuris per visus pereitus metus vos atsilankė į 3 kuopos susirinkimus. Po apkalbėjimo kuopos reikalų buvo renkama nauja kuopos valdyba. Tapo išrinkta: p. S. Leonavičius — pirmininkas, p. P. Lazauskas vice-pirm., p. Ig. Naruševičius užrašų raštininku, ponis M. Bartuškievičius finansų rašt., p. J. Kreivėnas — išdininkas, p. P. Jaras — knygius ir korespondentas. Naujoji valdyba pasižadėjo būti veiklesnė už pereitų metų kuopos valdybą ir prižadėjo netik lankyti kuopos susirinkimus, bet, jeigu nariai prigriebės, tai ir veikti šį-tą, kad kuopa išaugintų į didžiausią ALTS. kuopą. Užgirdus naujos valdybos tokius prizadus korespondentui net plaukai ant galvos pasišiūšėjo, nes tas reiskia korespondentui faktinį darbą, nes korespondentui diena dirbtuvė reikia pelnytį sau duoną, o vakarais lankyti susirinkimus, o iš susirinkimų parėjus vieton atsilio reikės imti plunksną ir atlikti savo užduotį. Gerbiamieji, atsiminkite, kad korespondentas, nepatingęs aprašinėti netik jų veikimą, tai yra kas bus veikiamas kuopos vardu, bet taip pat aprašinėti ir neveikimą. Už ne veiklumą bus pakedunami ir visi kuopos nariai.

Toliau delegatas, kuris vaikščioja į C. K. skyrių išduodamas raportą pranešė, kad L. N. F. skyrius, kuris yra prie C. K. rengia dideles prakalbas sausio 26 d., kalbės g. J. V. Liutkauskas iš Brooklyn, N. Y.

Nutarta rengti didelį protesto mass-mitingą prieš lenkų ir bolševikų pasikėsinimą ant Lietuvos. Tapo išrinkta komisija iš šių ypatų: p. P. Lazauskas, p. J. Kreivėnas, p. S. Leonavičius, kurie susižinos su katalikų veikėjais kad surengti išvien tą protesto mass-mitingą. Buvo paduotas įnešimas, kad būtų pakviesti kalbėtojai nuo ukrainiečių ir nuo žydų.

Prakalbų rengimo komisija iš duoda raportą iš prakalbų atsitūvusiu 15 d. gruodžio, 1918 m. pažymėjo, kad kokis ten klerikalų lyderis melagingai užsiopulė ant gerb. S. E. Vitaičio, buk Vitaitis iškeikęs katalikus ir tarp ko-kito pasakė, kad Baltimore sandariečiai yra labai neuzganėdinti g. Vitaičio prakalba (iš g. Vitaičio ypatiško pasikalbėjimo su vienu klerikalų lyderiu). Sandariečiai visi išreiškė papeikimą tam klerikalui už jo melagystes, o gerb. S. E. Vitaičiui pilną užsiganėdinimą ir didelį aciu už prakalbą, pasakyta 15 d. gruodžio 1918 m.

P. Jaras,

A. L. T. S. 5 kp. koresp.

LAWRENCE, MASS.

Zigmas Jankauskas Sandaros Fondan paaukavo \$1.00.

Sausio 5 d. vietos Sandaros 12 kp. buvo mėnesinis susirinkimas. Susirinkimas buvo rmtas, entuziastingis. Buvo svarstytas vietos Tautos Fondo prisiqtas laiskas, kad Sandaros partijos nariai prisidėtų prie kitų partijų rengiamo mass-mitingo del Lietuvos laisvės reikalų. butent, kad kiekvienoji sriovė turėtų sa-

vo kalbėtoją ir kad po kiekvienam kalbėtoju būt renkamos aukos į tą Fondą, į kurį aukautojai duos. Gražus tai būtų darbas! Bet kad Tautos Fondo partijiniai vadai, kunigai ir keletas vaikisčių visur, tai sakyklose, tai prakalbose, tai privatiniuose pasikalbėjimuose šmeižia sandariečius, jų Liet. Neprigudmybės Fondą, veikėjus, jau pasenusius ir pražilusius ir dar besidarbuojančius Lietuvos paluosavimui iš svetimųjų jungo, taipgi Lietuvos apšvietos bei kultūros reikaluose nutarė su vietos Tautos Fondu nesidėti prie bendro vakaro rengimo ir išrinko 3 atbotovus neuiti į partijų psikalbėjimą sausio 7 d. ir papasakoti priežastis, kodėl sandariečiai nesideda. Buvo dar įnešimų, jei kitos partijos prisidėtų trisus ir skatiku prie surengimo vakaro Lietuvos Neprigudmybės Fondui, tai sandariečiai mielu noru prisidės trisus ir Tautos Fondui ir socialistų reikalams. Išrinkta neuiti: T. Strazdas, P. Čiras ir J. Sekevičius, bet jei pastarasis negalėtų (del darbo sąlygų), tai Pr. Stravinskis.

Kuopa nutarė surengti dideles politines prakalbas, ypač kad užprotestuoti prieš lenkus ir kitus išlaukinčius priešus, kurie nori užgrobti Lietuvą. Buvo ir daugiau naudingų įnešimų ir pasikalbėjimų, ypač apie bolševikus: kaip į jų darbus žiūrėti atsinešti, kaip su jais skaitytis. Plačiau apie tai paaiškino narys T. Strazdas, nurodydamas jų klaidas, apie išvaikymą Rusijoje įsteigiamojo susirinkimo, apie nedaleidimą kitų socialistinių partijų prie valdžios (socialdemokratų, soc.-revoliucionių); taipgi charakterizavo, sulyginu ir lietuvių bolševikus, kurie norėdami vien tik proletariato diktaturą ant Lietuvos uždėti sugriauvis visą vidujinį Lietuvos gyvenimą, o naują kažin, ar įstengs ką duoti. Sandariečių priderystė kovoti už demokratiją: už socialį surėdymą, kad visi be skirtumo but aprupinti materialiai ir dvasiniai, taip ir su bolševikais reikia ir prisieiti jų klaidas rodyti. Bet diskusant išsireikšta (J. Sekevičiaus), kad yra geriau, idant bolševikai užima Vilnių ir kitas Lietuvos dalis, negu lenkai užimtų, o jie to nori, net Lenkijos liglaikinosios valdžios premieras Andrzej Moraczewski (skėlbama laikraščiuose, kad Lenkijos valdžioje yra visi social-demokratų) išsireikškė, jog "nie chcemy tego, co jest niemieckie, albo ukraińskie, ale uważamy, że Litwa jest naszą..." ("Kurjer Bostonski", iš sausio 6 d. 1919 m.). Bolševikai — koki jie nebus ar yra, vištieks su savo vienpusiu, militariniu, geležiniu programu neišilaisys ir Lietuvos valdžia pereis į sandariečių (Lietuvoje — Sandariečių) ir socialistų rankas.

Po diskusijų susirinkimas pasibaigė ir nariai (buvo ir svečių) išsinešė kuogeriausius įspūdžius. R—s.

WORCESTER, MASS.

Paskutinės 1918 m. dienos vakarą ALTS. 16 kp. surengė prakalbas p. A. M. Martui, kaip prisiminimui Lietuvos ir atjautimui jos padėjimo bei prisidėjimui prie išgvimo Lietuvai laisvės.

Kadangi mūsų kolonijos lietuvių aukas Lietuvos laisvei davė į kunigų rankas, tat šį kartą L. N. Fondan aukavo tik tie, kurie visuomet remia Lietuvos reikalus. Aukų tapo surinkta \$26.15 c. But suaukauta daugiausia, bet tuli vėtragalviai socialistai kelė triukšmą, lyg koki

neišauklėti sutvėrimai.

Aukavo šios ypatos:

M. Paltanavičia	\$5.00
J. Kildinas	5.00
J. Bačauskas	5.00
J. Savickas	1.00
J. Morkunas	1.00
K. Čepavičius	1.00
P. Jasiunas	1.00
J. Krūšas	1.00
D. Krūšas	1.00
Z. Glaveckas	1.00
F. Kalanta	1.00
M. Dulkė	1.00
J. Rautkis	1.00

Su smulkiomis \$26.15
Ponas Martus kalbėdamas apie Lietuvos valdžią pasakė, kad nesvarbu jeigu Lietuvoje bus ir "bolševikiška" valdžia, bet bile gins lietuvių darbininkų reikalus tat reikės ją ir remti, o jeigu skriaus darbininkus — ją reikės griauti ir sudaryt darbo žmonių reikalus ginančią valdžią.

Po prakalbų tapo išnešta protesto rezoliucija prieš lenkų imperialistus ir kitas įjegas, pasikėsinusias užgriebti Lietuvą.

Prakalbų išklauses.

NEWARK, N. J.

Besidarbuojant del Lietuvos laisvės.

Laikė dabartinio aukų rinkimo nekurie kalbėtojai išsireikškė, kad tik kaip-kuriems kunigams, ir davatkom bus vieta Lietuvoje, o laisvamanių, tautininkų, socialistų ir kitų jie neišleis. Bet tautininkai demokratų, sako, kad Lietuva turi būti visų lietuvių šalis; ten turi būti vieta kunigam, davatkom, katalikams, laisvamaniams, tautininkams ir socialistams, kurie tik yra lietuviai. Tautininkai demokratų tai uola, ant kurios bus subudavota laisva Lietuvos valstybė, kurios nei pekliskos politikierių intrygos nepergalės. L. N. Fondas kovoja už Lietuvos laisvės išgavimą; dalis lietuvių suprato tą ir jie remia LNF. savo gausiomis aukomis.

LNF. prakalbose, gr. 29 d. kalbėjo pp. St. Gegužis, SLA. prezidentas ir J. Jankauskas iš New Yorko. St. Gegužis tarp kit-ko pasakė, kad mes norim to kio Lietuvos, kur būtų vieta Šliupams, Grigaičiams ir visiems lietuviams. Ši išsireikškima publika sutiko garsiu delnų plojimu. Tas parodo, kad vietiniai lietuviai ant tiek apšvietę, kad davatkėlių baubų nesibijo.

Aukos LNF. vis dar plaukia. Paskutiniu laiku aukavo šie tėvynainiai:

Po \$10.00: Ponia Petronė Žiugšdienė, V. K. Puodžianas, (pirmiau aukavo \$20.00), Vladas Mikalojus, Ona Ezerenskiūtė, Juoz. žolinas, Kazys Žiogas.

Po \$5.00: Kazys Verba, J. Petrėnas, Marė Kralikauskienė, V. Krupinskas, V. Naikialis, M. E. Giraitis, Pov. Vaitkus.

Po \$1.00: E. Redveikiūtė, J. Skiemas, V. Ambraveičius (pirmiau aukavo \$105.), Jonas Lukas, (pirmiau aukavo \$10.00), J. Sėdis, P-ni Kasaitienė, J. Budenas, J. žalis, S. Agentas (pirmiau aukavo \$1.), J. Jocrus, M. Truska (pirmiau aukavo \$10.00).

Svetimtaučiai taipgi remia L. N. F. Štai jų aukos:

Po \$5.00: National State Bank, John Unithou, Dr. S. Shiffmann, Dr. Vera Schectman, Dr. G. Palaner, Dr. A. Chiger, Dr. H. Wash, Dr. P. F. Matzenbeker, Olzin. Plawacy, East Side Pharmacy, Ekerts Pharmacy, C. Ampus Restaurant, Abram Obelski, Julius Peldmann.

Po \$2.00: Dr. Chas Hill, Dr. L. Cechill, Stermings Drug Store, Lapho Drug. Supply Co., C. Lapp.

Po \$1.00: Dr. J. Ceaire, Dr. S. Goldstein, Greenfield Pharmacy, Dr. N. Rubenstein.

Gruodžio 29 d. bazare jeigos buvo \$65.00. Dar nevisi savo pažadėjimus išpildė, — pasiskubinkit, nes dar nepervėlu. Visų vardai bus paskelbti laikraščiuose. Nesulaužykite savo duotą garbės žodį.

M. Truska,

L. N. F. 12 Skyr. sekr.
LNF. 12 Skyriaus stovis: iki šiol yra izde \$1,900.00

Nauji Metai, Nauja Gadyne.

Sandariečiai!

Kad aš ir neįstengsiu po šiuo antgalviu pilnai išreikšti šią mintį vienok bandysiu, taip kaip mes viską bandom savo gyvenime.

Nauji metai, nauja gadyne, tai yra tikra teisybė. Jeigu mes pamėgintumėm perbėgti pasaulio ir žmonijos tobulinimosi istoriją, tai atrastume dideles perversmes gamtoje ir žmonėse. Žmogaus išsivystymas emė milijonus metų, bet žmogui prie civilizacijos nėra taip ilgas periodas. Mes galime atrasti 4400 m. pirm Kristaus, kad Egipte viešpatavusis karalius Meneso nuvertė to laiko kunigų valdžią.

Činų istorija prasidėjus 5000 m. pirm. mūsų gadyne. Tie mongolai, prieš 2000 pirm. K. gimimo, jau turėjo savo valstybę ir kultūrą. Nekalbant apie grekų ir romėnų tautas, kurios davė daug pagelbos žmonijos kulturai.

Štai 1918 m. atgal pasauliui apsišreikškė nauja era. Tai pradžia krikščionybės, gimus Kristui. Tuom liku Romos imperija turėjo dideles permainas, kruvinau kovodama už savo likimą.

Kaip žinome, kad krikščionybės mokslas ne taip greit lipo prie žmonių, bet vienok tas Kristaus mokslas: lygybė, brolybė, meilė artimo patiko žmonėms varguoliams ir jie jį sekė. Bet užtai valstybių didžiunai persekiojo.

Nuo 9 amžiaus pabaigos iki 14-to pradžios, atrandame kryžkarių laikotarpį. Tai svarbi gadyne pasaulinėje istorijoje. Kiek tai buta žmogžudysčių. "vardan Kristaus". Tas viduramžių reformacijos besikeitimas suskaldė to laiko krikščionių žiaurybes....

Lietuvių tauta daug nukentėjo nuo tos reformos. Mes turime teisę skųsties, nes mus: bočiai už savo laisvę tvirtai kovojo. Kadangi iš mūsų tautos tapo atimta savystovumas, ją apvaldė carai ir kaizeriai, atėmė brangiausių tautės gyvybės palaikytoją, — spaudos ir žodžio laisvę — lietuviai kovojo ir žuvo kovoje ir lietuvių šauksmas ir kova nenuėjo veltui, kaip lygiai ir kitų mažų tautų pastangos už savo savystovybės palaikymą.

Ši pasaulinė karė, "užbaigta" 1918 m. atnešė pasauliui Naują Gadyne. Monarchams susibankrutijus reikalauja savo laisvės visos tautos. Sutruko ir subyrėjo despotų sostai ir demokratijos gadyne ateina.

Mūsų sandariečių veikėjų, ypatingai gerb. Dr. J. Šliupo, skelbti idetlai jau pildosi. Kas dien vyksta naujos perversmės Europoje. Mūsų spēkos didėja, demokratų ima tautos vairą, klerikalizmas su visais despotais su byrės, — baigiasi jų dienėles.

Sandariečiai, atsiminkite, jog tai mūsų skelbiami idealai įvyks —bukime prisirengę juos sutikti gyvenime.

Nuo 1919 m. prasideda nauja tvarka, netik valstybėje, bet ir žmonių draugijoje. Sandaros organizacija ir sandariečiai pradėkime nuajai, gyviau veikti. Mes užsibrėžkime, kad per tris mėnesius išpirtume "Sandaros" spaustuve, įsigytume visuomenišką nuosavybę. Nes tik tuo-

met mūsų tautos darbai bus lengvai nuveikiami. Jeigu visi ALTS. nariai dėtų po penkinę, mūsų darbo vaisiais galėtume pasidžiaugti.

Prie gero noro, viską galima atlikti.

Į darbą kuopos, į darbą visi veikėjai!

Linkiu sandariečiams naują sviesią ateitį.

Lietuvis Sandariecis.

Rochester, N. Y.

Rengkimes.

Nuo to laiko, kaip sužibėjo pirmas vilties žiburėlis, lemiantis naują erą mūsų tėvynei — Amerikos lietuviuose apsišreikškė subruzdymas: kaip, koku būdu prisirengti prie tos eros, kaip ją sutikti? Ką pastatyti, ką pasodinti tuose dirvonuose, kurie tapo arena skerdynių; miestai, triobos, sunaikinta; derlinga žemė grioviais - revais paversta. Subruzd Am. lietuviai, pradėjo savas spēkas, kapitalus koncentruoti, kad tąja kolektyviška spēka atstacius karės nuteriotą Lietuvą, kad prigelbėjus savo broliams išbristi iš bado bei skurdo. kad pagerinus joje (Lietuvoj) tautiečių lietuvių darbininkų buvį, kuris jiems ir, sugrįžus, mums but malonus, laimingas. Tas subruzdymas nepaliko vien ant frazių, ar popieros: aciū mūsų laikraštijai ir geros valios veikėjams, kurie pasišventė budinimui bei raginimui: dar ma žai suprantantiems atlikti savas pareigas sulyg tėvų krašto, — šiandien turime visą eilę įstaigų, kurios darbar, galima sakyti, pačiame bruzdėjime — nors ir galėtų savo veikimą plačiau praleisti.

Pažvelgus į šį procesą permatai pradžią prisirengimo grįžti ten, kur privalome, atlikti tą, ko iš mūsų tėvynės bei mūsų pačių gerovės reikalauja. Taipgi matosi pradžia ant kiek jau mes sugebiame rupintis savais reikalais. Vienok tai tik pradžia. Kad mūsų prisirengimas taptų tikru prisirengimu, o ne paviršutiniai, tai dabar, kada darbas to linkmėj įsimiklino šiek tiek, kiekvieno yra užduotis pašvesti savo spēkos dalelę, kad tas darbas eitų spartyn; kad vaisiai būtų apčiapiami, tai turime: 1) C. Komiteto skyriai, iš kurių vienur seni atgijo, kitur nauji susitvėrė pervažiavus gg. Šliupni ir Račkauskui ("T." red.) įvairios lietuvių kolonijos, plėstų savo darbą ant kiek galima, taip, kad kiekvienas, ypatingai manantieji grįžti Lietuvon, turi likti C. K. nariais, idant pargrįžę turėtų kuo pasirodyti, jog jau pradėjo atlikti savo pareigas linkui tėvynės pirmiau, negu pasiekė jos žemę.

2) Kad Nepr. Fondo Kaldiniai Komitetai liktusi kaip pastovūs LNF. skyriai ir didintų už Lietuvos laisvę kovotojų skaičių.

3) Dėties prie L. A. B-vės

ir toliau besitęsiančių lenktynių. Nors tuli sako, kad LAB. privatiškas biznis, bet tas "privatiškas" biznis atliks didelį visuomenišką darbą Lietuvos atstatymo bei jos (Lietuvos) komercijos pakėlimo darbą.

Taip pat svarbu yra ir individualūs asmens prisirengimas: išsilavinimas įvairios rūšies amatuose, kas prisidės prie žymaus pagerinimo buvo asmens ar jo šeimynos ir drauge prie abel no toj šalyje kultūros pakėlimo. Taigi dabar laikas padaryti savyje "reviziją": ar atsieкта kas nors per pergyventąjį laiką, ar išsilavinimą kame nors. Jei ne, tai dar ne pervėlu nors iš dalies pataisyti klaidą. Jei atsieкта —ar pilnai, ar nėra spragų, ar nebut baimės stot prie kvotimų. Užpildyti spragas, pataisyti klaidas ir prie ko nors gero, naudingo sau, savo šeimynai ir Lietuvai prisirengti.

Visa tai darykime stovėdami ant Amerikos Lietuvių Tautinės Sandaros platformos.

Rengkimės!

Pr. A. R.

Detroit, Mich.

LEWISTON, ME.

Nauja ALTS. kuopa veikia.

Naujon ALTS. kuopon įeina šie tėvynainiai: Antanas Dainis, J. Jegela, Juozas Lukštas, Liudvikas Baniulis, Juozas Čeršekevičius, Antanas Čiužas. Naujai susitvėrusi kuopa jau yra išplatinus keliolika egzempliorių ALTS. principų knygelės ir ketina uoliai platinti "Sandarą" bei platinti literatūrą ir surengti Sandaros kuopos vardu ko rinkt nors vakarėlį. Garbė lietuviams, kurie darbuojasi kultūriniai politiškos organizacijos dirvoje! Senas Lietuvis.

LAISKAS Į ADMINISTRAC.

Čia prisiučiu "Sandaros" administracijai čekį ant \$22.00. \$12.00 už darbus, o \$10.00 tai auka ALTS. praklinių darbų parėmimui. Ta dešimtinė tapo suaukauta tverianties ALTS. S. apskričiai New Jersey valstijoje ir dabar ją persiučiu "Sandaros" fondan, nes kiekvienas geros valios lietuvis privalo remti Sandarą, remti ALTS. organą.

Su tikra pagarba,

A. Žiugžda,

Newark, N. J.

UŽUOJAUTOS TELEGRAMA PONIAI ROOSEVELT NUO LIETUVIŲ.

January 7, 1919.

Mrs. Theo. Roosevelt,

Oyster Bay, L. I. N. Y.

The Lithuanian National Council expresses its deepest cordial condolence at the demise of your beloved consort; the Lithuanians are sorrowing together with other citizens and keenly feel the loss of a friend and staunch supporter of Lithuania's independence. It was Mr. Roosevelt who in his writings and speeches encouraged the smaller oppressed peoples, inspired hope and endurance in the fight for liberty and, as he said in his kind letter of Dec. 31, 1918, to our Council he himself "has done and was doing all in his power for the Lithuanians". Please receive our deepest respect and sympathy.

T. Narushevich,

Chairman.

Executive Committee of Lithuanian National Council.

Lietuvos Valdžios Atsišaukimas.

Pasiekusiam Ameriką "Tėvynės Sarge" yra tilpęs Lietuvos Valstybės Tarybos atsišaukimas į Lietuvos piliečius, parašytas Vilniuje 11 d. lapkričio, 1918 m. Iš jo matyti, jogei Lietuvoje seniai buvo žinoma, kad lenkų imperialistai tykoja užgriebti Lietuvą. Šaukiama lietuvių prie ginklo, kurį reikia vartoti tik gynybai nuo užpuolikų. Ten minima, kad parapijos rinktų komitetus valstybiniam Lietuvos reikalams, bet tai gal dėl to, jogei po Vokietijos valdininkų sprespauda, tik prie bažnyčių susirinkę žmonės galėjo tarties. Tą atsišaukimą čia išpauduame.

"Lietuvos Piliečiai!"

Didėji krė, kuri per ketverius metus žudė Lietuvą, baigiasi. Jai baigiantis turi nukristi pančiai, metų metų varžė Lietuvos kraštą. Kovai dar ne galas, bet jau teka mums laisvės saulė.

Iki paskutinės valandos nebuvo leidžiama Lietuvos Valstybės Tarybai su savo krašto žmonėmis susisiekti ir šalį tvarkyti. Kiekvienas jos žingsnis buvo trukdomas. Išiti metai Valstybės Tarybai nevalia buvo pasakyti liūso žodžio savo žmonėms.

Dabar tos kliūtys pradeda nykti. Senosios vokiečių vyresnybės nebėra, ir tikrai šiandien galima imtis statyti laisvos Lietuvos gyvenimą. Jau atėjo darbo valanda, ir Valstybės Taryba tikisi, kad jūs visi — Lietuvos vyrai ir moters — mokate ne tik del laisvės kovoti, bet ir iškovotą laisvę stipriai laikyti.

Nuo šios dienos mes patys imsimės Lietuvą valdyti. Valstybės Taryba rupinsis lygiai saisi Lietuvos piliečiams, neskiria ma nei kalbos, nei tikybos, nei lyties. Dabar ji jau kurta savąją valdžią, kuri sudarys valstybės įstaigas ir sutvarkys krašto savivaldybę. Darbo tik pradžia; dar veikia visa valdžia vokiečių rankose; daug dar laukia mūsų rūpesnių.

Imdamies darbo pasisakome, kokie yra mūsų pirmieji rūpesniai:

1. Per ketverius metus spaudė mus didžiausi karės vargai: Netekdavom pieno savo kudiškiams. Stikdavome duonos, svertimus bešerdami. Lietuvos Vyriausybė rupinsis, kad nei vienas grudas, nei vienas kiaušinis be jos žinios nebutų imamas iš krašto.

2. Ketverių metų karės suardė mūsų ukius. Mušiai, eję Lietuvos žemėje, pelenais pavertė mūsų trobėsius. Karo nuostoliai turės būti Lietuvai atlyginti. Vyriausybė tuojau imsis daryti visų tų nuostolių sąrašus.

3. Lietuvos Vyriausybė rupinsis, kad tuoj būtų paleisti ir galėtų grįžti visi karo belaisviai ir visi iš Lietuvos išstremtieji del politikos nusidėjimų karo metu. Ji nori tik apsaugot Lietuvą nuo suiručių ir privesti šalį ligi visų žmonių Renkamo Steigiamojo Lietuvos Seimo. Valdžios tikslas greičiausiai sušaukti Steigiamąjį Seimą visuotiniu, lygiu, slaptu ir teisiu balsavimu. Jisai galutinai nutars, kaip turi mūsų kraštas valdytis. Jisai nustatys santykius Lietuvos su kaimynais. Jisai įstatys ir nuolatinę Lietuvos Valdžią.

5. Žemės valdyme ikišiol buvo Lietuvoje daug neteisybės. Greta didžiausių žemės plotų savininkų, skurdo šimtai bežemių ir mažžemių, norinčių ir sugėbančių savą, ne svetimą žemę dirbti. Laisvoj Lietuvoje taip buti neprivalo. Musų Steigiamasis Seimas turės pasirūpinti, kad Lietuvoj žemdirbiai kurie nori ir sugeba žemę dirbti, gautų jos pakankamai. Jo bus dar-

bas, kad neberekėtų Lietuvos žmonėms iš savo krašto gaben-tis ir jieskoti duonos svetur. Lietuvos Vyriausybė paruoš visa, kas bus reikalinga Steigiamajam Seimui žemės reformai padaryti.

6. Lietuvos Vyriausybė rupinsis, kad miesto ir sodžiaus darbininkai turėtų darbo ir uždarbio ir kad jie būtų saugojami nuo išnaudojimo.

Einant į darbą daug mums reikia patvaros ir stiprybės, nes turime daugelį priešų, ir mums tenka gintis vieniems, nelaukiant iš niekur talkininkų. Yra žmonių, tykojančių užgrobti Lietuvos žemę, išplėsti Lietuvai jos širdį — Vilnių. Jie ginklu ruošiasi mus užpulti. Yra žmonių, kurie dangstydami gražiais demokratizmo vardais ir žodžiais, nori suardyti mūsų pačių tarpe vienybę.

Norėdama atsiremti prieš visus mūsų priešus, Valstybės Taryba drauge su josios paskirtaisiais ministeriais praneša jums, kas reikia tuojau daryti.

Negaisindami nei dienos, kiekvienoje parapijoje susirinkite visi vyresnieji, be kalbos ir tikybos skirtumo, ir išrinkite Parapijos Komitetą iš penkių arba septynių žmonių. Išrinktasai Komitetas turi tuojau paimti į savo rankas tvarkyti apylinkės gyvenimą. Tasai Komitetas tuojau turi pasikviesti stiprius iš ištikimus vyrus ir sudaryti iš jų miliciją. Milicijos darbas yra saugoti ramius žmones nuo visokių grobių ir užpuolikų ir palaikyti viešąją tvarką.

Komitetai tegu susišino su kaimyninių parapijų komitetais ir bendrai teįstengia Apskričių (Kreizų) Komitetus. Šitieji teįmezga nuolatinus ryšius su Lietuvos Vyriausybe.

Valstybės Taryba drauge su savo ministeriais rupinsis, kad niekas nekludytų jūsų išrinktiesiems Parapijų ir Apskričių Komitetams darbi dirbti. Jinai rupinsis taip pat, kad jūsų sudarytajai milicijai būtų pristatyta ginklų.

Rinkdami Komitetus ir steigdami miliciją, klausitės, kai bus reikalo, ir tarkitės su vienintėle visos Lietuvos atstovybe — Valstybės Taryba ir padėtają josios Vyriausybe. Ji siuntinė savo įgalotinius, kurie aiškina ir patars, kaip tat geriau padaryti.

Vyriausias dabar darbas, didžiausioji Lietuvos piliečių pareiga — palaikyti krašte vienybę, ramybę ir tvarką. Tegū eina Lietuvos jaunimas, kurio kruti-nėje plaka narsi lietuvio širdis į milicijos eiles, tesimokon ginklų vartoti, bet tevartoja jį tik šventu reikalu mūsų tėvynei ginti. Žinokite visi Lietuvos piliečiai, kad Valstybės Taryba remsis jūsų išrinktaisiais Parapijų ir Apskričių Komitetais ir drauge su jumis ves Lietuvą į laisvę, laimę ir gerovę.

Netrukus, dar šiais metais, tam tikru įstatymu Valstyb. Taryba pasikvies jūsų išrinktuosius atstovus į Vilnių bendrajai Valstybės Tarybos Konferencijai. Šioji Konferencija turės pa-pildyti Valstybės tarybos sudė-tį.

Bukite pasirėngę, Valstybės Tarybai pašaukus, eiti ten, kur reikės, mūsų brangios tėvų žemės — Lietuvos gintų!

Pasirašo:
Valstybės Tarybos prezidentas A. Smetona.

Vlstybės Taryb. Vice-Prezidentai: Dr. J. Šaulys, Kun. J. Staugaitis.

Ministerių Tar. Pirm. ir Užs. reik. min. Prof. A. Valdemaras.

Finansų, prek. ir pram. ministeris M. Yčas.

Vid. reik. minis V. Stašinskis.

Teising. minist. P. Leonas.

Žemės ūkio ir valst. turtų ministeris J. Tubelis.

Šviet. minist. J. Yčas."

Profesinio Liet. judėjimo ateitis.

Vieną iš svarbiausių vietų krašto sutvarkyme be abejo užims profesinės organizacijos, t. y. vienodą darbą dirbančių žmonių draugijos. Profesinis judėjimas yra vienas iš didžiausių darbo žmonių uždavinių. Per profesines sąjungas darbininkai gali pagerinti savo ekonominį padėjimą, gali duoti atspirtį kapitalo eksploatacijai. Apie tikslus ir siekimus profesinių sąjungų Lietuvoje norėčiau šiek tiek prasitarti.

Tikslas ir pareiga profesinių sąjungų iš pirmo žvilksnio atrodo aiškus. Bet pažvelgę į tai giliau, pamatysime, kad tas klausimas nėra tokio, kaip jis atrodo. Atrodytų, kad profesinės sąjungos privalo likti vien kovojančiomis darbininkų organizacijomis, kurios turi kovoti geresnį darbininkų ekonominį padėjimą fabrikuose ir kitur. Bet pažvelgus į tai, kas mus laukia priešakyje, pamatysime kad mes stovime akyvaizdoje ekonominio mūsų krašto vergimo. Vokiečių ir kitų kraštų kapitalistai pamobilizavę savo pajėgų gabens juos Lietuvon, mūsų krašto eksploatuoti. Lietuvoje esančioms pramonės įstaigoms, nors ir svetimtaučių, grėsia pavojus susibankrutuoti, de liai to, kad Vokietija ir kiti pramonės kraštai pristatys dirbinius tiek, kiek mums jų reikia. Todėl prieš Lietuvos darbininkus stovi nedarbo pavojus. Iš to jau eina, kad paprastą profesinę kovą nepakankama. Pažvelgę toliau, pamatysime, kad svetimas kapitalas steigdamas pramonės įstaigas Lietuvoje, stenksis mažindami atlyginimą už darbą. Visą tai verčia spręsti, kad profesinės sąjungos Lietuvoje nesitenkins varyti aktyvios kovos deliai pagerinimo ekonominio padėjimo proletarijato, bet turės dar laikytis gynomosi linijos.

Toks sąjungos pasyvumas gresia pačiam profesiniam judėjimui, nes sąjungos turi pasisekimo tik tuomet, kai jos laimėja kovoje. Tai mums aiškiai parodo dabartinis profesinis judėjimas Rusijoje. Darbininkų ekonominio pagerinimo nusprendimas pareina ant to, kiek darbininkai susiorganizavę ir kiek jie supranta padėjimą. Kalbėt apie tai, kiek čia Rusijoje kai kurių socialistinių partijų manoma, kad esant demokratinei valdžiai profesinės sąjungos nereikalingos, nes toji valdžia mokės "dikuoti darbininkų valią ir gint jų reikalavimus", mums netenka, del to, kad tai bus kenksminga pačiam proletariatui. Juk nei svajoti netenka apie tai, kad socialusis gyvenimas būtų sutvarkytas socialistiniais pamatais. Ir todėl profesinės sąjungos negali but paver-

čiamos valstybės departamentais, bet laikytis tikro savo pašaukimo. Ir demokratiniai valdžiai esant, toji pat valdžia neturės jokių kariaujamų jėgų, kad sutvarkius socialiuosius santykius pramonėje ir kitur. Virtus profesinėms sąjungoms valstybės aparatu nuo to nukentėtų tik patys darbininkai. Todėl profesinės sąjungos privalo liktis darbininkų organizacijomis, kurios gintų specifinius reikalavimus ir interesus darbininkų prieš šeiminkus, kas tie šeiminkai būtų: kapitalistas, ukininkas ar net valstybė. Profesinės sąjungos privalo duoti nurodymus valstybei, kaip tikslingiau sutvarkyt ukis, kad visos gimstančio krašto pajėgos būtų tinkamai sunaudotos ir jų ekonominiam gyvenimui būtų padėti tinkami pagrindai. Reikalingumą įsikišimo į valstybės gyvenimą profesinėms sąjungoms aiškiai parodo dabartinis profesinis judėjimas Vakarų Europoje. Pavysdžiui vokiečių profesinės sąjungos pareikalavo sau ats-tovybės komisijoje, kuri apsiėmė spręsti apie tai, kaip reorganizuoti karo pramonę ir pritaikinti ją prie ramaus taikos laiko. Vo-

kiečių profesinės sąjungos pareikalavamos sau ats-tovybės toje komisijoje sykiu išdėstė visą tokios komisijos darbų planą. Mums Lietuvoje reikalingumas profesinių organizacijų aiškus. Lietuvoje reikalingos kaip darbininkų visokių profesijų sąjungos, lygiai ir ukininkų profesinės sąjungos, kooperatyvai, nes viena iš svarbiausių profesijų mūsų krašte yra žemdirbystė.

Be ekonominės kovos profesinės sąjungos Lietuvoje turės atlikti dar vieną svarbų darbą — profesinės sąjungos turės aktyviausiai prisidėti prie minių švietimo ir kulturnimo. Reikia atminti, kad mes ne taip greit turėsime tikrai funkcionuojantį švietimo aparatą. Profesinės sąjungos turės prisidėti prie švietimo paskaitomis, liaudies namais, kursais. Pažvelgę į profesinį judėjimą Vakarų Europoje, pamatysime, kad profesinės sąjungos išmokino darbininkus teisingai suprasti savo reikalus, ir galvot apie ekonominus klausimus; profesinės sąjungos davė progos darbininkams suprasti neteisingumą dabartinio socialiojo sutvarkymo ir sukėlė juose solidarumo jausmą. Už tai mes matome, kad kulturingų kraštų proletaretas, kur negamina sąjungų laisvę, kaip pav. Anglija, gana retai daro streikus ir

niekuomet nesigriečia teikių priemonių, kaip kad daroma Rusijoje. Teisingai išsitarė vienas iš vadų profesinio judėjimo Vokietijoje, kad nė viena mokykla, bažnyčia, teatras nėra tiek daug prisidėję prie minių išsilavinimo ir apšvietimo, kaip kad yra padariusios profesinės Sąjungos; tas pats vokiečiai sako, kad "tie, kurie uždaro charakterio mokyklą, nusideda prieš visą tautos ateitį."

J. N.

APYSKAITA AUKŲ GAUTŲ PILDOMOJO TARYBŲ KOMITETO IKI 2 d. SAUSIO, 1919

1. Ankščiau iki 10 d. Gruodžio, 1918, apturėta \$1991.50

2. Gruodžio 12, Prisiuntė "Lietuvos" Redakcija, Chicago, Ill., surinkta per Karolio Kodžio dukters krikštynas 40.00

3. A. Slavicko iš Thorp, Wis. auka 25.00

4. Gruodžio 15, J. Lusausko iš Custer, Mich., auka 10.00

5. Gruodžio, 26 d., Teat. Sim. Dauk. Jaun. Kliubo, Chicago, Ill. pris. K. Meškauskas 100.00

6. B. Vaišnoras, Pittsburgh, Pa. Tautos Fondo Iždininkas, Vid-Europos reikalams atlygino 500.00

7. Gruodžio 31, Music Hall, Philadelphia, Pa. prisiuntė 8

Laisvės Paskol. Bondsus 800.00

8. Sausio 2, Šv. Martyno Teatr. Draug., Chicago, Ill., prisiuntė išd. Pupausks: pinigais \$100.00, bondsais 200.00.

Viso \$3766.50

T. Naruševičius.

Sausio 6, 1919.

PROGRESS SHOE MFG. COMPANY

Inkorporuota ant 100,000 dolarių

Rengia nuosavą dirbtuvę uždėti išdirbimui avalų (shoe)
Jau surinkta \$20,000.00

Lig dirbtuvė atsidadys reikia surinkti \$40,000.

PRAMONĖN INDETI PINIGAI NEŠA DIDELĮ NUOSIMTĮ.

AVALŲ KRAUTUVIŲ SAVININKAI, DĖKITE SA-
VO PINIGUS IŠDIRBYSTĖN!
ŠIAUCIAI, JUNKITĖS IŠDIRBYSTĖN!

Sėras \$100.; galima pirkti nedaugiau dešimtį šėrų vie-
nam žmogui.

Fabriką organizuoja LIETUVOS ATSTATYMO BENDROVĖ; darbo vedimui pakviestas mokytas inžinierius-chemikas Pijus J. Žiuris, B. S. ir jis jau darbuojasi Montelloje, Mass. Nepraleiskite Progos Pelnin gon vieton pinigų indėti! Informacijų klauskite ir pinigų siųskite, o

Krautuvninkai galite jau duoti užsakymus šiuo adresu:

PROGRESS SHOE MANUFACTURING CO.

58 Ames St., Montello, Mass.

arba: LIETUVOS ATSTATYMO BENDROVĖ

(Lithuanian Development Corporation)

320 Fifth Ave.,

New York, N. Y.

"SANDARA"

Amerikos Lietuvių Tautinės Sandaros organas.
 Metams kainuoja (Amerikoje) \$2.00
 " " (Užsieniuose) \$2.50
 Pavienis numeris 4c.
 Agentams duodama už platinimą rabatas.

"THE LEAGUE"

The organ of the Lithuanian National League of America.
 Yearly Subscription:

In the United States \$2.00
 Six months \$1.00
 To Foreign Countries \$2.50
 Kreipiantės rašykite:

"Sandara"

166 W. Broadway, So. Boston, Mass.

Atsiunčiamieji Redakcijai rankraščiai turi būti su autoriaus parašu ir antraštu. Rankraščius Redakcija taisyti ir trumpina sulig savo nuožiūra. Neįrankintieji spaudai smulkesnieji raštai (korespondencijos, eilės ir t. p.) priimami ir autoriams negražinami.

"SANDARA"

366 Broadway
 So. Boston, Mass.

Diena iš Dienos.

Visuomeninio lietuvių gyvenimo pulsas diena iš dienos smarkiau plaka. Kiekvienas Lietuvos pilietis ir pilietė kas-kart labyn interesojuosi savo tėvynės padėjimu. Tą interesavimasi liudija mūsų korespondentų pranešimai iš įvairių kolonijų.

Kur tik yra lietuvių, jau šiandien visur, net anglų laikraščiuose, telpa žinios apie lietuvių darbavimąsi nuturtos Lietuvos žmonių naudai. Visur judama, nušiamasi kad neatsilikti nuo to švento darbo, kurio iš mūsų Lietuva ir jos piliečiai reikalauja.

Mes bedirbdami matorne bjaurias Lietuvos žmonių priešų denunciacijas. Ypač lenkiškų imperialistų melai ir smerktini siekiai perveria širdį mylinčio Lietuvą žmogaus.

Dirbkime kasdien dėl Lietuvos laisvės. Dirbkime su pasišventimu. Visur laikykimės teisybės, o mūsų darbai ir ilgų metų troškimai nenueis veltui.

Šiandien kiekvienam yra įdomu žinoti, ką apie Lietuvos laisvę kalba mūsų broliai tautiečiai Lietuvoje. Taigi čia paduodame Lietuvos Valstybės Tarybos pirmininko gerb. A. Smetonos kalbą, pasakytą viešame Valstybės Tarybos posėdyje Vilniuje, lapkr. 14 d., 1918 m. Pasak "Liet. Aido", Tarybos pirmininkas 10 minučių kalboje pasakė:

Gerbiamieji!

Lietuvai, atėjo pati rimtoji valanda tapti vėl nepriklausoma, savarankiška šalis, koki ji yra kitados buvusi. Kad mes jaučiamės esą visiškai arti tos senai visų lietuvių trokštamos laisvės, tai reikia padėkoti prakilniams mūsų tėvynės sunams ir dukterims, savo varginais darbais gaivinusiems apmirusią Lietuvos dvasią. Jie vyko į tą laisvės diealą neišsakomai sunkiais keliais, išžiūrėję į jį, kaip į šviesią, toli ir aukštai žvilgančią žvaigždę. Beeidami į ten, jie ir galą gavo, bet pa-

cys žudami, pramynė mūm. taką šiandien jau vieškeliu virtusį. Garbe jiems tiems mūsų tėvynainiams!

Karės nukamuotas pasaulis trokšta rimties, santikos ir poilsio. Diysis garas, kilęs prieš keiserius mecus, jau gęsta, bet dar neuzlęšęs. Karingasis upas visur jau slugsta. Akioji pagiega, kuri neismano nei giesio, nei melės, turi nusileisti teisybei. Lygybė žmonių, liuosybė tautų — toks sauksmas yra dabar girdėti visur ir jis ima viršų visose salyse, visose pasaulio dalyse. Visi kraštai vaitodami stengiasi išsivaduoti iš sunkių - sunkiausios karo naštos. Iš jo griuvėsių suirusių milžinų valstybių kyia užmirštosios tautos ir reikalauja teisės savo asmeniui apsispręsti. Jų skaičiuje pasirodo ir Lietuva, kuriai lemta keltis iš numirusių tarp nedėgulių smalkinių pritvenkusiame ore. Pirmykščiai mūsų šalies bendravimo pamatai nebetinka, tuo tarpu senųjų vieton naujų dar neturime. Musų kraštui, kuriam me karas yra patiekęs daug sprogstamos medžiagos ir sukėlęs daugybę svaigstomų garų, graso netvarkos gavalas. Tik stipriai nustatyta tvarka, palaikoma visų kruvon sutelktų šalies pajėgų, testengs jį apsaugoti šiuo pavojingu metu nuo baisaus sukreto.

Tai junta ir mato Valstybės Taryba, iškėlusie eigštėi nepriklausomos Lietuvos obalsį ir išsergėjusį jį ligi šio laiko. Kaip sunkiomis aplinkybėmis turėjo darbuotis V. Taryba, paaiškės tada, kada šalis susilauks tikros laisvės. Jai teko pergyventi daug sunkių valandų, labjausia tuomet, kuomet reikėjo neabejotinai ryžtis.

Jeį plačiai Lietuvos visuomenėi daugelis V. Tarybos žingsnių liko nesuprantami, tad yra kaltas sunkus mūsų šalies karo stovis. Budama visą laiką atkirsta nuo visuomenės ir neturėdama jokių tiesioginių ryšių su ja, negaudama laisvės žodžio spaudoje, V. T. užpuolama iš vienos ar iš kitos pusės, negalėjo atsiginti ir tikrai šviesa nušviesti tai visuomenės savo rimtesnių politikos žygių, negalėjo viešai parodyti savo įtemptų pastangų šalies padėjimui pagerinti.

Paskutiniai karo atsitikimai greitais žingsniais veda kariaujančias į santaiką. Visi ruošiasi ją sutikti, reikia ruoštis ir Lietuvai, nors ir nekariavusiai, bet begalo daug dėl to karo nukentėjusiais. V. Tarybai, kuriai lietuvių konferencija pernai metais uždėjo pareigą priversti Lietuvą ligi steigiamojai seimo, tenka pirmą kartą izeiti viešumon: sudaryti valdžią, leisti laikini įstatai, kurie lai duotų Lietuvos visuomenei piliečių teises, jos asmenį ir turtą, ir išlaikyti pareiginiu metu tvarką šalyje. Tai nelengvas uždavi-

ys tarybai. Nors ji jaučia netobula esanti tam tikslui šalies atstovybė, visų pirma jaučiasi permaža savo kaičiumi esanti, tačiau nei aikas, nei aplinkybių rimtumas neleidžia jai delsti priešingai, visos apystovos verčė ją verčia nieko nelaukiant, kuo-greičiausiai griežtis nebeatidėtino darbo. Robulesnė atstovybė tegalės duoti steigiamasis seimas, renkamas visuotinu, lygiu, tiesiu ir slaptu balsavimu. Tuo tarpu V. Taryba tik šiaip taip apsitvarkius turės greitu laiku pasipildyti naujais Lietuvos piliečių norais be kalbos ir tikybos skirtumų ir pasipildžius rupintis drauge su vyriausybe kuogreičiausiai sušaukti seimą. Mes tikimės, jog netrukus ir mažumos ryšis išvieno su mumis imtis Lietuvos valstybės atstatymo darbo ir tam tikslui panorės pasinau doti jiems privalomąja teise ir atsiųs į ją savo atstovus. Tik viena turime sau gerai įsidėmėti, butent, kad: jei pakankamai nesusitvarkę šauktume seimą, kad paskestume tokioje suirutėje, kuri yra apsemusi Rusiją ir ją bedugnėn įstumusi.

Bet krašto rimtis ir tvarka pirmučiausiai pareina nuo plačios visuomenės susipratimo, nuo to, kiek ji palaikys V. Tarybą ir jos įkurtą valdžią, nuo visuomenės mokėjimo išverti iki pačios svarbiosios valandos — Lietuvos likimą lemiant pasaulio kongrese, kur bus sprendžiama, ar Lietuva sugebės savitai valdytis, vadinas, ar ji yra priaugusi tapti vėl nepriklausoma valstybe.

Tai-gi, Lietuvos steigiamasis seimas, Vilniuje demonstringais pamatais šaukiamas, tautų sąjunga ir jos tarpe nepriklausoma Lietuvos valstybės — tai šio momento obalsis. Kurio kelių eis mūsų vyriausybė į tą tikslą, kuo ji vaduosis į jį vykdamą, tuojau gausime patirti iš vyriausybės darbų programos.

Apžvalga.

Rašo apie ALTS.

Mūsų dienraštis "Lietuva" jau seniai ką-nors rašė apie Amerikos Lietuvių Tautinės Sandaros veikimą, aplinkybes kuriose ji veikia, bei jos, kaippo kultūrinės - politinės mūsų partijos galybę ir naudą linkui mūsų liaudies ir Lietuvos. Bet štai 6-me šių metų numeryje, pasiskaitymų skyriuje, randame teisingą straipsniuką, antgalviu "ALTS. auga". Ten rašoma:

"Sandara" praneša, kad praėjusių Kalėdų laike susitvėrė net 7 naujos kuopos Amerikos Lietuvių Tautinės Sandaros.

Matyti Amerikos lietuviai pradeda kreipti daugiau domos į politinį veikimą, nes prie įtempto, darbavimasi rinkime aukų, paprastai, es-

ant, nelengva tvirti naujas kuopas.

Tai smagi žinia, nes tik pribrendimas politikoje gali užtikrinti ramią tautai ateitį.

Tokis malonus atsiliepinimas iš "Lietuvos" pusės turi priduoti energijos ir pasišventimo sandariečiams, idant mūsų tikslas — išauiginti galingą ALT. Sandarą —kuogreičiausia įvyktų.

Idant už ką-nors kovoti, tam reikia įrankio, kuriuomi galima būtų kovoti. Mes norime kovoti už šviesią Lietuvos žmonių ateitį, taigi tam darbui varyti turime turėti įstaigą. Tokia įstaiga ir yra ALT. Sandara, nuo kurios stiprumo priguli galimybė mūsų idealų įvykinimui linkui Lietuvos.

Dabar mes galime pranešti malonią žinią Amerikos lietuviams - tėvynainiams joguei laike pereitų kalėdų ir pastaromis dienomis jau susitvėrė devynios naujos A. LTS. kuopos. Štai jos:

- 47 kp. Tamaqua, Pa.
- 48 kp. Forest City, Pa.
- 49 kp. Lowell, Mass.
- 50 kp. Canton, Mass.
- 51 kp. Nashua, N. H.
- 52 kp. Gardner, Mass.
- 53 kp. Fitchburg, Mass.
- 54 kp. Lewiston, Me.
- 55kp. Wilkes-Bare, Pa.

Nežiurint lietuvių inteligentų skaitlingumo Chicagoje, nežiurint kitų patogumų veikimui, mes visgi drįstame paraginti chicaginę ALTS. kuopą, idant ji savo veikimu del organizacijos labo susilygintų su mažųjų mūsų kolonijų sandariečiais. Gi provincijoje išblaškyti tėvynainiai - sandariečiai neapsileiskite! Sandariečių veikimas del Lietuvos ir organizacijos labo lai sukuria tėvynės meilę ir pasišventimą del Lietuvos labo darbuoties visuose Amerikos lietuviuose!

Geras sumanymas.

"Tėvynė" teisingai pastebė, kad planuotasai išleidimas anglų kalboje veikalo "Lenkų Apaštalavimas Lietuvoje" geriau apsimokėtų išleisti lenkų kalboje, dant tokiu budu parodyt sulenkėjusiems mūsų broliams, kiek blėdies lietuviams atnešė lenkų bajorijos ir sulenkėjusios mūsų kunigijos apaštalavimas Lietuvoje. Nėra abejonių, kad šis veikalas išleistas lenkų kalboje atneštų, nemažiau naudos lietuviams (sugražintų prie tautybės ištautėjusius mūsų brolius), kaip kad Kraszewskio "Litwa". Visuomenei reikėtų paremt Amerikos Lietuvių Spaudos Draugiją, o Spaudos Draugija tą veikala turėtų išleisti. "Tėvynė" apie tai rašo:

"Nemaža yra Amerikoje lietuvių (ypatingai Vilniškių), kurie dar ir dabar laikosi įsikabinę prie lenkų. Ar nebutų gera išleisti ir praplatinti tarpe jų, su gera, laikui pritaikyta, prakalba kun. Prapolianio prakalba kun. Prapolianio ve-

ikalą "Polskie Apostoistwo w Litwie"?

Išleidimas tos knygos lenkų kalboje būtų naudingas ir lenkams, — daug yra tarp jų ir geros valios žmonių, kurie, pasidėkavojant tendencijinei jų literaturai, visados mano, kad Lietuvai lenkai davė viską — ir kultūrą, ir apšvietą, ir religiją. Išmintigos ir nuoseklios propagandos žvilgsniu išleidimas minėtojo veikalo lenkų kalba būtų labai svarbus ir rimtas dalykas, daug svarbesnis, negu išleidimas jos anglų kalboje, kaip kad buvo planuota."

"Dirva" sustojo ėjusi.

Mums pranešama iš Clevelando, joguei savaitraštis "Dirva" daugiau nebeišeis del lėšų stokos. "Dirva" save vadino tautiniu laikraščiu, bet ne tautininkų platformoje (ne ALTS. platformoje) dirbo. Pirmasai jos redaktorius p. Gedminas kartą buvo parašęs, joguei visiems mylintiems Lietuvą žmonėms reikia dėties prie Am. Liet. Tautinės Sandaros, bet jis pats neprigulėjo. Antrasai red. p. Karpavičius nuvykęs į Clevelandą atsiliko nuo ALTS. veikimo ir galiop visai išstojo iš ALTS. Sandariečiai, matydami tokį "Dirvos" redaktorių patriotiškumą, negalėjo remti "Dirvą", taigi ją ir patiko dabartinis likimas.

PASTABOS.

"Lietuvos Aide" skaičiau, kad lenkiški valkiozai Vilniuje išdaužė lietuvių valdžios komiteto buvaines langus. Tai vis lenkiškos "kulturos" perlai.

***

Laike entuziastiško Paderewskio sutikimo Lenkijoje žuvo kelesdešimt žmonių. Dabar pranešama, kad ir jis gavo vieną kulka į koją. Kulka internacionalis dalykas...

***

Vienas laikraštis rašo: "Labai dažnai rengiami aristokratiniai Europos karalių banketai gali sugadyti prezidento Wilsono vidurius".

***

Laikraštinės antys: "Maksim Gorky užmuštas, Ekaterina Breško - Breškovskaja užmušta (ji dabar atvažiažiuoja Amerikon), Leninas nušautas (jis dabar areštuotas), Hindenburgas daug kartų numirė, caras gyvas. o jo vieton iš pasišventimo žuvo tulas korespondentas ir tt.

***

Klerikalų dienraštyje yra "editorialas" antgalviu "Klerikalizmas". Perskaičius "Draugo" redaktoriaus išvadžiojimus apie graikų "kleros" ir anglų žodį "clerk" ir matant kad jis užmiršta anglų žodį "clergy", taip ir jauti jo mintį: "neliubo — ne slušaj, a lगत ne mieša j" (nemiela — neklausyk, bet meluot nekliudyk).

Galiop tapo inkorporuotats "The Peoples University — the Temple". (Liaudies Universitetas — Žinyčia). Gal dabar daktaras Graičunas susilauks visuomenės pritarimo, o verta.

***

Washingtono eina smarkikova tarpe republikonų ir demokratų. Republikonai be ceremonijų gula ant demokratų, kad paimt viršų. Jie tikisi turėti savo partijos spykerį atstovų bute, kur iki 1 d. sausio pirmininku buvo demokratas. Well, nieko nepadarysi, kovų gadyne atėjo....

***

Anglijos valdžia proponuoja, kad bolševikų valdžios atstovams būtų leista dalyvaut taikos konferencijoje. Francijos valdžia prieš tai griežtai protestuoja. Dalykas įdomus.

***

Su kuom gi susinešt lietuvių armijos reikalais? Ar su Milium ir Montvila Brooklyne, ar su Kaspučiu Chicagoje? Santakiškis.

TROCKIS SUAREŠTAVO LENINĄ.

Rusijos bolševikų premjeras Nikalojus Leninas tapo suareštuotas kariško Rusijos ministerio Leono Trockio paliepimu. Trockis pasiskelbė Rusijos diktatorium, pasak pranešimų iš Maskvos, pasiekusių Švediją. Trockis del to areštavo Leniną, kad Leninas skyrėsi nuomoniemis su Trockiu bolševikiškų Rusijos reformų klausime. Leninas buk norėjęs kalicijos su menševikais, bet Trockis tam pasipriešino ir skelbia, kad Rusiją turi valdyti vieni bolševikai.

BERGERIS NUTEISTAS.

Žinomas Amerikos socialistas Bergeris ir 4 jo draugai tapo nuteisti kalėjiman Chicagoje del priešinimosi karinei Amerikos programai. Pagal įstatymus jiems gresia bausmė iki 20 metų. Bergeris sako, kad teismo nuosprendis yra neteisingas.

MAISTAS ARGENTINOJ.

Buenos Aires priemiesčiuose iškilo kruvini susirėmimai tarpe streikuojančių darbininkų ir policijos. 200 žmonių užmušta, daugybė sužeista.

Anglijos premjeras Lloyd George ir Francijos Klemenso susitaikė jurių liuosybės ir Ispanijos bei Maroco klausimuose.

Iš Francijos išplaukė Amerikon 3 transportai kareivių, viso apie 6000. Jų tarpe daug sužeistų.

Airijos radikalų planai sumušti, kadangi 34 Airijos atstovai išrinkti į Anglijos parlamentą tapo pasodinti kalėjiman.

Eberto valdžia Berline buk laimėjusi revoliuciją ir užvaldė visas valdžios įstaidgas.

J. Rainis.

SOTIEJI.

Kam verkti vaitoti, kam ašaros lieti?
Juk žmonės vistiek neužjauš!
Jų širdys it ledas, it akmenų užkietę —
Pastums jie greičiau, nepriglaus!

Jie moka save tik pagerbti, mylėti,
Tik savo supranta skausmus,
Jie moka tik juoktis, pašiepti, pavydėti,
Paminti kits kito jausmus!..

Kas sotus, tas alkio suprasti nestengia,
Kas sveikas — n'išmano ligų,
Laimingas — sielvarto kančių išvengia,
Liuosasis — kas buti vergu!..

Jie sotūs ir ramūs, sveiki ir laimingi
Pavargusią sielą paguos,
Prakilnųjį darbą atliks išmintingi,
Skatiką tau menką paduos!

O tukstančiai kenčia ir rauda, dejuoja..
Bet kas jų bent balsą išgirs!

Aplinkui tik linksma tik džiaugias dainuoja
Vis vien, ar kas merdės ar mirs...
Kam verkti vaitoti ir ašaros lieti?!

Juk žmonės vistiek neužjauš!
Jų širdys it ledas, it akmenų užkietę, —
Pastums jie greičiau, nepriglaus!

WATERBURY, CONN.

Waterburiečiai kovoja už
ALTS. principus netik žo-
džiais, bet ir darbais.

Atsibuvusiame ALTS. 11
kp. metiniame susirinkime,
buvo daug svarstymų ir ta-
rimų. Tapo išrinkta nauja
valdyba sekantiems me-
tams: Pirm. Kazys Blažaitis,
vice-pirm. — Antanas
Aleksaitis, prot. rašt. p-lė
Juzė Krankaičiūtė, fin. rašt.
— Jonas Rimkevičius, Izdin.
Antanas Norkus. Knygiai
M. Karosas ir J. Ivanauskas,
koresp. Kazys Paulauskas.

Valdyba išrinkta šiems
metams labai puiki, — visi
gabūs, darbštūs ir geri tē-
vynainiai.

Užsiminus apie Seimo nu-
tarimą, kad kiekvienas na-
rys užsimokėtų po 1 dolerį
del išpirkimo ALTS. organo,
be jokių apkalbėjimų visi
vienu žodžiu pritarė išrei-
škimais: "Vyrai, kiti guldo
savo gyvastis už demokrati-
jos principus, o mes nors au-
kaukime savo dolerius".
Po 2 doleriu aukavo šios y-
patos: Jonas Rimkevičius ir
Antanas Povilaika. Po \$1.:
Kazys Blažaitis, Motiejus
Alyta, Jokubas Trečiokas,
Mateušas Karosas, Juozas
Ivanauskas, Petras Stepona-
vičius, Antanas Osteika,
Vincas Rucinskas, p-lė Juzė
Krankaičiūtė, Jonas Bosas,
Juozas Urbonavičius, An-
tanas Aleksaitis, Kazys Pau-
lauskas, Aantanas Norkus,
Edvardas Andriunas. Viso
nariai suaukavo \$19.00. Kuo
pa uždeda \$10.00 už kitus,
kurie dar neužsimokėjo, tad
viso prisiunčiame \$29.00.

Pirmą sykį aš pamačiau
tautiečiuose tokį upą ir už-
sidegimą tėvynės meile, nes
jau šie visi yra aukavę del
Lietuvos laisvės desėtkus ir
šimtus dolerių ir tik per san-
dariečių pasidarbavimą Wa-
terburys surinko daugiausia
aukų "Kalėdų Eglaitė".
Bravo, waterburiečiai ir san-
dariečiai. Jums už tai atidė-
kavos mūsų nuvarginta mo-
tina Lietuva!
J. P. F.

WILKES - BARRE, PA.
Susitvėrė ALTS. kuopa.

Ir mūsų kolonijoje susit-
vėrė prakilnios mūsų kultu-
riniai - politinės organizaci-
jos ALTS. kuopa. Šie Lietu-
vos sunų jau prisidėjo prie
Am. Liet. Taut. Sandaros:
Jurgis Vaišnis, Jonas Lau-
kus, Juozas Mickevičius, Jo-
nas Jurkšaitis, Pranas Sta-
navičius, Juozas Kundrotas,
Jonas Smidžiūnas, Salemonas
Stankevičius, Jonas Gau-
daitis. Viso tuom tarpu jau
yra 9 nariai. Naujos kuopos
susirinkimas įvyks sausio 17
d., 7:30 v. v., 326 Hazle st.
Į šį susirinkimą kviečiami
visi mylintieji Lietuvą ir
norintieji prisidėti prie kul-
tūriniai - politinės mūsų or-
ganizacijos lietuviai ir lietu-
vaitės. Lai gyvuoja lietuvių
susipratimas ir ALT. San-
dara!
Jurgis Vaišnis.

WASHINGTONO
BULETINAI.

Persiorganizavus Lietu-
vos Tarybai ir Ministerijai,
mūsų Pild. Komitetas, kad
nurodžius vienybės, norėjo
gauti ir paskelbti jų Dekla-
raciją ir principus ir laukė
jos teksto.

Antra, pasiskelbus Svei-
carų Komitetui Augščiaus-
siajam Lietuvių Taryba, ki-
lo keblumai, ant ko mums ir
Amerikos valdžios atstovai
atkreipė atidą.

Trečia autoritetas Vid-
Europos Unijos matomai
mažėjo ir nuo pradžios Gru-
odžio mėnesio, taikai besir-
tinant, politiškoji atmosfera
regimai mainosi.

Gruodžio 5, ant, mūsų
nuolatinių klabinimų, Ame-
rikos valdžia pranešė, kad
nors ji prielankiai žiurinti į
Lietuvių nepriklausomybės
klausimą, bet tuom-tarpe
neesanti prisirengūs pripa-
žinti jokios Lietuvių vald-
žios.

Nenusimindami tuomi ju
dinome pavienes įstaigas ir
pavienius asmenius aiškin-
dami žodžiu ir memorandumais
ir memorialus apie

mūsų reikalus ir troškimus.
Tuom tikslu buvo atspausta
ant greitųjų keliosdešimtis
kopijų memorandumo kurs
atsakomais laiškais buvo į-
teiktas visokioms valdžios į-
staigoms, ambasadoms ir
įtekmingiems pavieniams po-
litikams.

Gruodž. 3 d. Senatorius
Lodge perstatė tą Liet. Pild.
Komiteto "memorandumą"
Senatui. Išreiškė lietuviams
sympatijos, patarė tą raštą
atspausti. 10 d. gr. tas pats
Senatorius įnešė Senatą rezo-
liuciją, kad opinioje Se-
nato, Lietuva privalo būti
nuo Rusijos atskirta ir jai
turi būti suteikta nepriklau-
somybė ir kad panašios teis-
ės privalo būti suteiktos
Latvijai ir Estonijai..

Kada Rusai, po bolševikų
vardu pradėjo skverbtis į
Estoniją, Latviją ir Lietu-
vą, mūsų Pild. Kom. po kiek
kartų žodžiu ir raštu persta-
tė State Departmentui ir
War Departmentui pavojų,
kur grėsia Lietuvai iš rytų
pusės taip lygiai grėsianti
pavojų ir nuo Lenkų.

Gavę žinių kabiegra-
momis datuota 11 d. gr.
jog kun. Dabužis ir p. Pakš-
tas išstojo iš Augščiausios
Liet. Tarybos delto, kad Pru-
sų Lietuviai tenais prilaiko
atstovybę, kad Gardino gu-
bern. yra Lietuviška ir kad
žydai ir lenkai jau įstojo Ta-
rybon ir socialistai grįžo;
taigi kad visos Lietuvių par-
tijos Lietuvoje eina išvien ir
kad svetimi gaivalai — žy-
dai, Baltrusai prie Lietuvos
prisideda ir Prusų Lietuva,
atsiskyrusi nuo Vokietijos
taipgi prie Lietuvos jungia-
si. Šią pastarąją žinią pla-
čiai patvirtino ir Lausannos
Buletinas, ir gautasai iš
Sveicarijos paskutinis num.
(Gr. mėn.) Pro Lithuania.

Pild. Kom. sustatis tam
tinkamą memorandumą įtei-
kė Amerikos valdžios įstai-
goms ir Valstijų ambasada-
ms, reikalaudami dabar,
kada Lietuviai parodė savo
kaip ir patapsisprendimais
pripažinti Lietuvą neprik-
lausomąja valstija.

Taigi per visą šį laiką ir
Tarybos ir Pild. Kom. nelio-
vė ir neliauja veikės tik vi-
nojo pakraipoj, kad turi gau-
ti Lietuvai nepriklausomy-
bę. Visos kitos mintys neda-
leidžiamos.

Kun. J. Žilius,

sekr.

IS TAUTINĖS TARYBOS
VEIKIMO.

Tautinei Tarybai dabar galu-
tinai paaiškėjo, kad Lauzannos
(Sveicarijoje) Taryba arba biu-
ras, kurį veda J. Gabrys ir kun.
Olišauskas begalo kenkia išgavi-
mui Lietuvai nepriklausomybės.
Tautinė Taryba jokiū būdu ją
negali remti.

Taipgi paaiškėjo, kad p. Mas-
tauskas iš vienos pusės priside-
da prie Lauzannos tarybos ir
tuomi kenkia Lietuvai.
pusės sulgy žinomų Tarybai fak-
tų jis prisideda prie to, kad
Lietuva klytų lenkamis. Todėl
Tautinė Taryba išnešė sekančią
rezoliuciją:

"Amerikos Lietuvių Tautinė
Taryba savo reguliariame pose-
dyje laikytame Baltimore Hotel,
New Yorke, Sausio 7 d., 1919, iš-
klausiusi laišką gautą nuo p. B.
Mastausko iš Paryžiaus, ir suly-
ginusi tą laišką su pirmiaus mu-
sų Tarybos žinion patekusiu to
paties p. Mastausko pranešimu,
bei spaudoje paaiškėjusius jo ar-
timus prietikus su Sveicarijos
Taryba, kuri buvo pasikėsiusi iš-
versti vėliausią Lietuvos visų
partijų sutvertą demokratinę
valdžią, gavome įspūdį ir per
siliudijome jogei p. B. Mastaus-
ko pozicija linkui Lietuvos Ne-
prigulmybės pereina juo tolyn
vis į neiškesnę šviesą, ir jo
daromi žingsniai Europoje eina
griežtai priešais nutarimus A-
merikos Lietuvių Visuotinojo
Seimo, atsibuvusio New Yorke
kovo 13 ir 14 dd. 1918, kuriame
buvo priimta eilė rezoliucijų su
reikalavimais Lietuvai visišką
nepriklausomybę, demokratinę re-
publikos formoje. Iš atžvilgio
į šią Amerikos Lietuvių balsą,
taipogi remdami Prezidentą
Wilsoną jo principuose, kuriuose
jisai reikalauja liuosybės ir ap-
sisprendimo didelėms ir mažoms
tautom, tų tarpe ir Lietuvai;
taipgi budami tuom tarpu ben-
drame politikos darbe su katali-
kų srove, mes skaitome sau už
priedermę nurodyti katalikų sro-
vei, jogei jų pasiūstojto delegato
p. B. Mastausko, veikimas Euro-
pijoje yra pavojingas Lietuvos
liuosybės reikalams, ir todėl
griežtai reikalaujame nuo katali-
kų Amerikos Lietuvių Tarybos,
idant ji savo delegatą Europoje,
p. Mastauską kuogreičiausiai at-
šauktų."

Lietuvos likimas daug prigulės
nuo viešosios Amerikos opi-
nijos todėl jos pakreipimui Lie-
tuvai prielankion pusėn
tas p. V. Jankauskas, kuris in-
galiotas tame reikale išleisti iki
500 dol. per mėnesį.

Sausio 16 d. New Yorke įvyks
abiejų — katalikų ir tautinin-
kų, tarybų bendras posėdis. Ja-
me bus padaryti išimtinis svar-
bos žingsniai, nes tokiose sąly-
gose, kokios dabar yra, toliau dir-
bti negalima.
P. Norkus,
Taut. Tar. Sekr.

DAKTARAS

A. F. CHRISTIAN
401 Marlborough St.
(Netoli Massachusetts ave.)
BOSTON, MASS.

VALANDOS: Nuo 8 iki 11 ryte.
Nuo 2 iki 5 po pietų, nuo
7 iki 9 vakare.

(Sventadieniais ir nedėliomis
tos pačios valandos).

Ligoniai, kurie serga sunkiai ir
reikalauja ligonbučio gydymo ir
priežiūros, užtikrinam, kad gaus
geriausią priežiūrą, gerą valgi
ir kambary, ir gerus patyrusius
daktarus visą laiką. Mano pri-
vatiška Hospitalė yra aprūpinta
su medikališkais ir Chirurgiš-
kais skyriais, geriausia Labora-
torija del mikroskopiškų ir che-
mikališkų analizių Kraujo,
Šlapumų ir Pilvo ligų. Įsteigta
23 metai!

401 Marlborough St.
(Netoli Massachusetts ave.)
BOSTON, MASS.

Tel. So. Boston 270.
DR. JOHN MacDONNELL, M. D.
Galima susikabėti ir lietuviškai
Ofiso valandos:
Rytaiš iki 9 val.
Po pietų 1 iki 3
Vakaraiš 6 iki 9.
536 Broadway, So. Boston.

Z. JANKAUSKAS

Notary Public ir Justi-
ce of the Peace.

Darau įvairius Pirkimo
Pardavimo, Arendavi-
mo ir kitus legališkūs
Kontraktus. Kolektuo-
ju pinigūs. Išpildau su
Notaro paliudyjimu ir
pečete visokias blankas.
Taikau iškilusius ypati-
škūs ir draugijinius
nesusipratimus.

Z. Jankauskas,
101 Oak Str.
Telefonas 8581
Lawrence, Mass.

Jei Gražus Buti

Vartok tą mostį, kuri padarys veidą
tyrų skaisių ir baltą. Prašalins
šlakus ir spuogus nuo veido. Padare
gražų ir baltą veidą (skin). Kaina
dėžutės 75 c. ir \$1. Pinigūs gali
siųst stampomis arba popierinį dolerį
Distri. for Wilbert Co.
P. O. BOX 772,
Waterbury, Conn.

DR. J. MARCUS
Gydo chroniškas ir slaptas vy-
rų ir moterų ligas.
11 PARMENTER ST.
BOSTON, MASS.
Tel. Richmond 1224-R.
Valandos: nuo 9 ryto iki 9 va-
kare.
Kitas ofisas, 490 Blue Hill
ave., Roxbury, Mass.
Valandos: nuo 8 iki 10 ryte;
nuo 9 iki 10:30 vak.

Made to Order \$1.85
Send Nbs.
Money

Kelnės del pasipuo-
šimo arba darbo de-
vejimui. Vilnonės
siaurių drižų, gva-
rantuotos 2 metams.
Vertė \$5.00. Neuži-
ganėdinus jum gra-
žinsime pinigūs. Kai-
na tik \$1.85. Par-
duodam tik 1 porą
kostumieriai.
Dykai. Aukuotą

spilka su pirmu už-
sakymu. Tik kelius
šimtus turim, tad
greitai atsišaukit.
Pelnas. Galit užsidirbti pinigų užsa-
kant savo draugams ir giminėms.
Jaunas Grant Case uždirbo
\$27. pirmą savaitę ir virš
\$500. per metą. Štai knyga
dykai apie siuvimą materiole
sampelių ir tt. Prisiųskit
mums savo vardą ir adresą
šiandien.
Chicago Tailors Association,
Dept. G 508,
515 S. Franklin st., Chicago, Ill.

Lietuviu Aptieka

Jeigu norite teisingų vaistų ir nužemintom kainom, tai visada
eikite ant 100 Salem st., kur rasite visokių Amerikos vaistų ir Eu-
ropiškų ir visokių šaknių lietuviškų.

Mes laikome užtikrintas gyduoles nuo visokių ligų, kaip tai:
nuo galvos skaudėjimo, nuo užsenėjusio reumatizmo, nuo nusilpnėji-
mo strėnų, kraujo valimui, nuo uždegimo plaučių, nuo kosulio ir vi-
sokių kitų ligų. Taipgi turime nuo visokių slaptųjų ligų ir ge-
riusius patarimus suteikiame, nuo patukimo del vyrų ir moterų.
Atsiminkite, jeigu pirksite pas mus, suėdysite pinigūs ir sveikata.
Ateikite visada pas mus, o mes jums patarnausime kuogeriausiai.
Pašaukiame geriausiu daktarus per telefoną visai uždėka.

H. CABITT,

100 SALEM ST., BOSTON, MASS.

J. P. Tuinila

50,000 naujų didelių kata-
logų laikrodžių, deimantų,
šlubinių žiedų ir tt. siun-
čiam į visas dalis svieto už
25 c. stampų. Musų katalo-
gas Jums aiškiai pasakys
vertę ir gwarantiją, mažiausio
daikto. Labai naudingas
važiuojantiems į Lietuvą,

nes tai vienintėlis tos rūšies katalogas lietuviškoj
kalboj pasulyje. Užlaikom didelę krautuę ir duo-
dam ant išmokėsčių lengvomis išlygomis. Libėrtų
Bondsus priimam pilnoj jų vertėj ir užmokam nuo-
šimtį iki ratos.

J. P. Tuinila

822 Washington St., Boston, Mass.

ŠALIN SKAUSMAS!

Būdamas sveiku, darbe rasi smagumą,
nepaisant kaip sunkus tas darbas būtų.

Kiekvieno priedermė yra saugot save nuo ligų. Turint šaltį ir nebandant
jį pralinti, gali išsivystyti pavojingos ligos. Menkiausiu misterejinus
gali vėliaus būti labai pavojingū, jeigu tuoj nelius prižiūretas.

PAIN-EXPELLER

tai užtikrinanti namine gyduole, kuri turi rastiš kiekvieno ma-
nuose. Išgydymui šaltis, kratinėje, skausmū šuoose ir nuga-
roje, reumatizm ir neutralizija, trumpai sakant visokius skaus-
mus raumenyse ar sąnariuose Pain-Expeller yra geriausias.

Neužiņauk pirkdamas pigius veistus didelėse bonkose.
Reikalauk geriausiu. Kuomet pirksi Pain-Expeller, persi-
tikrink ar yra IKARA, vai-bužėnkliis ant bakosiko. VISU
KIFOKIU NEDIK. 35 centai ir 65 centai už bonkate.

Gammemos visose aptiekose ar tiesiog is laboratorijos.
F. AD. RICHTER & CO.,
74-80 Washington St.,
New York.

Lietuviai Amerikoje

NEW HAVEN, CONN.

Del klerikališkų šmeižtų ir veidmainių.

Tokiam liudnam momente, kokiame Lietuva dabar randasi, atsiranda šikšnosparnių, kurie gėdijasi savo veidą parodyti tikroje šviesoje, bet slapstosi po skirtingais pseudonimais klerikalų spaudoje pasirašinėdami "Lietuvos Sunais", "Vilniaus Senais" ir tt. Matyt tie korespondentai patys suprasdami, kad toli gražu su teisybe apsielė, kaip tos pelėdos bijo dienos šviesos, taip klerikališki korespondentai bijo savo vardą pasirodyti, nors tie paukščiukai mums yra gerai žinomi.

Pas mumis New Haveniečius iki šiol buvo neblogiausias tarpisriovinis sugyvenimas. Kame nors ką bendro parengė, pilnai savo tikslą atsiekė. Jeigu kartais kairioji sriovė kame nors neprisiėdė, vienok nė neužkenkė. New haveniečiai lietuviai rinko aukas sutartinai Lietuvių Dienoje iš ko buvo geros pasekmės. New haveniečiai 4 liepos 1918 m. bendrai prisirengę dalyvaudami parodoje puikiai atsižymėjo, toli gražu pralenkėdami lenkus, kaip skaitliumi, taip ir išvaizda parodos. New haveniečiai pasekmingai dirbo pardavinėdami 4-tą laisvės paskolą. Iki šiam laikui iš mūsų miesto nebuvo matoma kokių nors šmeižtų spaudoje. Jei kas ir patilpdavo tai labai švelnioje formoje.

Tik štai šaltesniems orams atėjus ir ant mūsų užputė šiaurės vėjelis. Užstojus šaltesniems orams rodo kožnas turėtum atvėsti nuo visokių insikarsų čiavimų, bet atsiranda pas mus tipų, kurie ant tiek įkaitę, fanatizmo apimti, kad nė vėsenis oras jų negali atvėdinti ir bastosi po "Darbininkus", "Garusus". Ardo užmegztą vienybę; šmeižia kitos sriovės veikėjus, nors jiems niekuom neprasižengusius, gal dėl to, kad jie tėvynę myli daugiau kaip klerikalų laikraščių korespondentas. Jie myli daugiau delto, kad jiems Lietuvos likimas augščiau visko, klerikalams pirmoje vietoje Roma.

Štai ištrauka iš korespondencijos "Darbininko" No. 142, kur pasirašo "Lietuvos sunus". Tas klerikalų bernas rašo: "Laišvamaniai iš kailio neriasi, kaip tik katalikai sujudo darbuotis Tautos Fondui, tai mūsų laisvamaniai pamatę gausias T. F. aukas, pradėjo iš kailio nerties. Kad užbėgti kelią aukoms T. F., mūsų tautininkai surengė prakalbą 1 d. gruodžio. Kalbėtojumi buvo p. P. Norkus ir Martus. Pastarojo kalba žemiau kritikos. Jis tik pludo ant katalikų visuomenės ir veikėjų. P. Norkus pasisakė Tautinės Tarybos narys, bei sekretorius. Jis pradėjo niekinti taipgi katalikus. Kad vienybėje esą negalima dirbti, kad katalikai neturį inteligentijos, linkę prie monarchizmo."

Toliaus korespondentas priveda: "Kokios pasekmės tų pliauškalų? Ugi tą patį vakarą atėjo žmonės į katalikų prakalbą ir suaukavo į Tautos F. \$2219.00."

Tai tokia korespondencija tilpo "Darbininke" po kurta pasirašo Lietuvos sunus. Tam korespondentui nė nemanė atsakyti. Bet štai 52 No. "Garso" kuriuom pasirašo "Vilniaus Sunus", bet matyt kad ir ši korespondencija išėjus iš tos pačios rankos, tik čionai korespondentas dar daugiau išdrąsinęs. Rašydamas apie tautininkus išvadina gudruoliais, kurie Norkaus - Martaus prakalbose

vos \$500.00 sudėjo ir tai nė iš liuso noro, bet buvo priversti tai padaryti, nes gėda buvo su \$115.00 pasirodyti, kuriuos buvo surinkę laike Dr. Šliupo prakalbą 17 d. lapkričio.

Toliaus net įvardina vieną iš tautiškų veikėjų p. J. Naburaitį, buk šis pasakęs vienam draugui, kuris buvo ketinęs aukauti \$50.00 į Tautos Fondą: "velik mesk į balą negu ten aukauti". Toliaus rašo, kad galėtų daug ką apie tuos didvyrius tautininkus aprašyti, bet neapsimoka.

Nors neapsimokėtų skaitytis su klerikalais, bet dėl nušvietimo dalykų, pasėtų vaidų ir melų duosim paaiškinimą delei skaitančios visuomenės.

Klerikališko korespondento įvardinti laisvamaniai nemėgino kenkti rinkimui aukų į Tautos Fondą ir duoda užtikrinimą, kad nekenks. Vadinami laisvamaniais nebėgo už akių, bet tik daug pirmiau pradėjo darbuotis dėl Lietuvos Nepriugulmybės, negu klerikalai. Pažiūrėkit į atskaitą jau 12 lapkričio, pasiūsta į Nepr. Fondą \$190.00, kuriuos geri tėvynainiai sudėjo be jokių prakalbų, be agitacijų. Dr. Šliupui surengtos prakalbos pirmiau, negu klerikalų. Kad Dr. Šliupo prakalbose surinkta tik \$115.00, tai nėra ko stebėtis, nes Dr. Šliupas tai ne jusiškiai "actionieriai". Dr. Šliupas liepė aukauti ten, kur katram patinka, tuom budu ir jums prirengė dirvą aukoms.

Surengimas p. Norkui ir Martui prakalbų taipgi neužbėgimas už akių, nes vienų prakalbos atsisbuvo vakare, o antrų po pietų. P. Norkus nejuodino katalikų ir nesakė, kad su katalikais bendrai negalima dirbti. Tas yra kaip tik atbulai: p. Norkus kaip tik apgalvėstavo, kad katalikai nenori sutartinai dirbti. Jis tiktai nurodė nenuoseklumus, ko kius gaunam atskiriam dirbdami. Taipgi nurodė priežastis, dėlė kurių klerikalų vada nenori dėtis bendran darban Lietuvos išliuosavimui.

Pas Martus savo kalboje taipgi neįžeidė katalikų. Galėjo įžeist tik tuos, ką religiją neatskiria nuo politikos. Nėra įsižeidimas jegu p. Martus pasakė, kad šiandien atėjo laikas ne partijoms dirbti, bet sykiu visiems, o vienai Lietuvai.

Martus prašė ir ragino katalikus kad jie reikalautų iš savo klebonų, kad vėrdė parapijų siųstų protestus į Romą popiežiui, už tai kad jis nori sudaryti didelę katalikišką Lenkiją prie kurios nori prikergti ir Lietuvą. Jis prašė užmiršt partijas, o Lietuvos klausimą statyti augščiau visko. Del to įsižeidė tik keletas vyčių ir pradėjo triukšmą kelti; labjausia J. Mačiulaitis, kuris pas vyčius labai "razumnu" statomas. Taipgi tula Jakubaičiūtė.

Ta klerikalė vien rėkė, kad mus "įžeidė", "įžeidė", bet kada kalbėtojas klausė, kokiū budu, tai nemokėjo nė paaiškinti. Tas pats buvo ir su Mačiulaičiu, kuris iš piktumo nežinodamas nė ką besakyti vien priminė, kad "per spaudą pasimatysim". Na dabar ir pasirodė klerikalų spaudoje "perlai"...

Meluoja "Garso" korespondentas sakydamas, kad Norkaus - Martaus prakalbose surinkta vos \$500.00, kadangi surinkta \$555.50. Išėmus surengimo iškaščius pasiūsta Liet. Nepriugulmybės Fondan \$533.50.

Tautininkams nėra nė kiek gėdos, kurie pagal savo skaitlių toli gražu pralenkė klerikalus, aukomis, nes iš tokio mažo skaitliaus surinko arti \$1500. O at-

minkit, kiek musiškių doliarų nuvažiavo pas jus; kits dar iš su šimtinėmis klerikalus pavaišino jų vilugystės nepermatydamas.

Klerikalai šmeižia J. Noburaitį, buk Noburaitis atkalbinėja aukauti į Tautos Fondą, bet J. Noburaitis nevien nekludė ir nekludau aukauti į T. F., bet dar prigėlbėjo paaukauti. Štai ir tą patį vakarą, 1 gr., pobažnytinėj svetainėj, tada kaip klerikalai surinko \$2219.00, J. Vikšris išitarė į J. Naburaitį, kad aukautų \$100.00, bet su savim teturjis tik \$75.00. J. Naburaitis sako: "Imk iš manęs \$25.00 ir paaukauk \$100.00, ką p. J. Vikšris ir padarė, pasiskolino \$25.00 ir paaukavo. Tai turbūt Naburaitiui prasižengimas tame, kad prigėlbėjo klerikalų fondan paaukauti \$100.00.

Toliaus "Garso" korespondentas rašo, kad galėtų daug apie tuos didvyrius tautininkus parašyti, bet neužsimoka. Tautininkai to visai nepaiso, —rašykite šmeižkit, bjaurykite kiek jusų klerikališkas protas gali, —mes kaip buvom tyri ir pasiliksim, ir į tai atydos neatkrepsim. Mes žinom, kad jus naudingesnio negalit nuveikti, vien tik viengėniūs kitaip mastančius purvinti, bet ateis laikas, kada prisieis tie purvai nuplauti.

Nors akli klerikalai savo purvinoj spaudoje burnojasi, kad ne jų vienminčiai iš proto eina, bet klerikalams patartina ateiti į protą ir plačiau pažvelgti į pasaulį, nuo kurio progreso klerikalai taip toli atsilikę.

Kaz. A. Makarevičius.

RUMFORD, ME.

Diskusijos.

Nekartą man teko buti su socialistais pasikalbėjimuose. Jie kod pradės aiškinti socializmą, patenai žmogus, kad Rumfordo socialistai mokytesni ir už patį socialistų tėvą, Karolį Markšą. O labjausiai atsižymi tada, kada Rumfordiečiai surengia prakalbą. Tada jie stengiasi sukelti betvarkę. O kada reikia stoti į diskusijas, socialistai slapstosi. Štai vienas atsitikimas: Rumforde buvo rengiamos prakalbos del p. A. Martaus 4 dieną sausio, šv. Rok dr-stės svetainėje. Martus kažin del kokios priežasties nepribuvo minėtoji dienoje. Publikos susirinko pusėtinai. Bežneku čiudmi sumanė surengti diskusijas. Visi tam pritarė. Diskusijoms temą pasirinko: "Kas išganys pasaulį; ar krikščionybė ar socializmas"? Visų pirmu stoji J. Kaulavičius už krikščionybę ir prirodinėjo Kristaus mokslą; pakaltino kunigiją už mepildymą Kristaus mokslo, nes jeigu visas pasaulis pildytų Kristaus mokslą, nebūtų karių, nereiktų kardu ir durtuvų. Taipgi aiškiai išdėstė socializmą, ką yra nuveikęs ir kokią naudą atnešė darbininkams. Prirodė keletą pavyzdžių iš Francijos revoliucijos ir iš šių dienų Rusijos Bolševikų viešpatavimo. Pasirodė, kad socialistai vykina socializmą su kardais ir durtuvais. Patys šaukia, kad nereikia karių, nereikia kardu, nereikia durtuvų, ir patys vartoja. Ponas Kaulavičius kiek pakalbėjęs davė progą socialistams pasirodyti. Pirmiainkas šaukė socialistus, kad eitų apgyni savo pozicijas, bet socialistai nepasirodė. Žiurim, kad socialistai raudonuoją ir traukias už kits kito, kad publika nematytų. Pirmiainkas šaukia net kelis sykius, bet socializistų kaip nėra, taip nėra. Kaulavičius matydamas, kad Rumfordo socialistai neatsiliepią, vėl kalbėjo. Socialistai nebeiškentėdami pradėjo klausimui duoti. Ponas Kaulavičia atsakinėjo visiems. Po diskusijų net pats pirmiainkas, socialistis-

tas, pripažino, kad "p. Kaulavičia sumalė ir į maišą sukiošo ir užrišo visus Rumfordo socialistus". Tai patvirtina tenai buvusi ir publika. Dabar tur-but Rumforde socialistai atsimins ilgai tas diskusijas, gal kiek pasitaisys, gal įgaus kiek civilizacijos. Kaulavičia parodė jiems tikrą kelią.

Raštininkas.
P. S. Rengiant ant greitųjų diskusijas mes patartume imti temą ne "apie pasaulio išganymą", bet lengvesnius dalykus iš kokios nors srities. — Red.

W. LYNN, MASS.

Iš veikimo del Lietuvos laisvės.

Mūsų kolonijos lietuviai gr. 29 d. 1918 surengė prakalbą p. A. Martui, kur LN. Fondui paaukavo šie geros valios lietuviai bei lietuvaitės:

J. Karvialis	\$5.00
J. Klimas	5.00
J. Pigaga	5.00
W. Norkunas	5.00
J. Putrius	2.00
F. Bacivičius	2.00
J. Buzas	1.00
J. Stanilonienė	1.00
K. Vilkas	1.00
J. Dimša	1.00
A. Matulaitis	1.00
P. Savoska	1.00
M. Jankauskas	1.00
V. Stadalnikas	1.00
J. Pecikonis	1.00
K. Subačienė	1.00
V. Gentalis	1.00
A. Bingelis	1.00
V. Vasiliauskas	1.00
J. Benkus	1.00
A. Ganiprauskas	1.00
K. Kukenis	1.00
L. Barisas	1.00
J. Černiauskas	1.00
A. Mazaliauskas	1.00
Smulkių	5.00
Viso	\$48.00

Garbė lietuviams, kurie remia Lietuvos Nepriugulmybės Fondą.

Taipgi tapo išrinkta kolekto-riai rinkimui aukų del LN. Fondo. Išrinkta: J. Klimas, J. Pigaga ir A. Bingelis.

Tą pačią dieną susitvėrė odų išdirbystės komitetas, kurin įeina: A. Ganiprauskas — pirm., J. Putrius — rašt., J. Klimas — antras rašt., A. Bingelis — kasierius. Norintieji prisidėti prie odų išdirbystės kreipkitės prie raštininko p. Putrius šiomis adresu: 8 River st., W. Lynn, Mass.

Lietuvos Atstatymo Bendrovės šėrus tą pačią dieną pasipirko: J. Benkus 5, J. Grigonis 5, J. Stalginskas 5, J. Zalanskas 5, A. Ganiprauskas 5, A. Kazlauskas 5. Viso 30.

J. Klimas.
Nuo Redakcijos. Užvedant odų išdirbystę ar kokią kitą pramonę visuomet patartina susižinti su įkorporuota ir verta visuomenės pasitikėjimo Lietuvos Atstatymo Bendrove (320 5-th ave., Nek York, N. Y.), kurios tikslas yra mobilizuoti pramonę lietuvų įjegas čia ir Europoje. "Sand." Red.

WATERBURY, CONN.

Kunigai "kunigiškai" elgiasi, klapčiuokas "fturavoja".

—Teatras.

Sausio 5 d. atsisbuvo Tautos Fondo 40 skyriaus prakalbos Polais teatro svetainėje. Kalbėjo kun. Ambota, kun. Krakauskas ir J. Ramanauskas. Čia prisieis paminėti kelis negeistinus dalykus, kuriuos jie tenai padarė Pirmutinis kalbėjo p. Ramanauskas. Jis kalbėjo iš pradžių rimtai, vėliaus priėjo prie Lietuvos Laisvės ir reikalingumo jos iškovojimui pinigų. Ragino žmones aukauti atgavimui Lietuvos Laisvės. Ragindamas sykiu šmeižė ir agitavo priešais Liet. Nepriugulmybės Fondą. Štai jo žodžiai: "Taigi gerblamieji draugai, nemanykite kad esiu socialistas jeigu vadinu jus draugais ir draugėmis. Aukaukite ten, kur dauguma aukauja ir ten,

kuris yra geresnis fondas, o žinoma tas geresnis, kur yra didžiūma, o kur didžiūma ten reiškia ir yra blogasnis. Kur daugiau, tai teisingiau, ar tiesa?"

Nors jis viešai bijojo įvardinti, kur ta "mažuma", bet suagituoti tamsunai pakampėse išsta prieš LN. Fondą.

Paskui kalbėjo kunigas Krakauskas iš New Haven. Tas tikrai begėdiškai šmeižė tautininkus, J. Šliupą. Sako: "Tas jums žinomas tautininkų veikėjas Kalbėjo viename mieste, susirinko daug žmonių, o aukų surinko tik 215 dolerių, o kada surengė katalikai toj pat vietoj, tai surinko kelius tukstančius. Tai kas ten buvo susirinkę ant tautininkų prakalbų ar žmonės? Jog tai gyvuliai, o ne žmonės, kad tiek tesaukauja".

Taip ir toliaus pripliauškė visokių niekų kuriuos gėda ir rašyti: rėkė, šaukė, žmones graudino, rodosi jog jis galvą deda už Lietuvą, o matyt, širdis tai tik trokšta, kad ką apšmeižti. Tikrai kunigiškai!

Trečias kalbėjo Ambotas, taipgi kunigiškai. Ištikrųjų baisu ir pamąstyti. Aš neesu girdėjęs, kad tautininkai kur-nors taip elgtųsi.

Ar-gi ne gėda jums klerikalai, taip meluoti ir kurstyti vienus žmones prieš kitus? Galite sulaukti sunkios atsakomybės prieš žmones už tokius kyršinius ir šmeižtus.

— 0 —

Gruodžio 31 d. 1918 metų tapo sulostas veikalais "Sugrįžo". Lošė L. Dram. Dr-ja "Varpas". Lošimas nusisekė neblogiausiai. Scenerijos buvo prirengta gerai. **Waterburio žvalgas.**

MONTELLO, MASS.

"Žiburėlio" koncertas.
Sausio 1 d. 1919 m. Lietuvių Tautiško Namo salėje įvyko vaikų draugijos "Žiburėlio" koncertas. Tai buvo neįspasakytai gražus parengimas, kurio programus susidėjo apie iš 26 numerių. Štai:

Deklamavo šios mergaitės: Anelė Matikonaitė, Marijona Stripinis, Marijona Jakubauskaitė, Ona Duoba, Adelina Keršis, Ona Krušas, Stepania Goubas, Julė Vinkšnaičiūtė, Agnė Buinauskaitė, Luzie Glodenis, Elena Budreckis, Nėlie Krasnaukas, Isabella Armalevičiūtė, Stasė Breina.

M. Skučitė — dainavo solo "Kur tas šaltinėlis". A. Stonkus, —smuika solo — "Martha". M. Monikaitė dainavo solo "Internacionalas", Julia Vinkšnaičiūtė — piano solo, V. Sinkevičiūtė —smuika solo. Vaikų choras sudainavo "Ko liudi" ir "Žirgeli". Taipgi vaikų choras sudainavo: "Lietuva Brangi", "Sugrįžk", "Varpeliai", "Pavasario gėlei", "Vakaras" ir "Man gaila".

Visas koncertas buvo tiesiog žavėjantis. Malonu buvo klausyties choro, kuris susideda apie iš 70 mažų mergaičių ir vaikų, o juomi vadovauja high school's moksleivis, įgijusis choro vedėjo laipsnį pas komp. Petrauską ir gerai prasilavinęs muzikoje — Albinas Stonkus. Garbė lai buna jam už tokį gražų sumokinimą choro ir auklėjimą, švelnijimą kudiškių sielių.

P-lė Emilija Stonkaitė skambino pianu ir visoms solistėms bei savo broliui smulkininkui ir savo mokinėms smulkininkėms akomponavo. Nors p-lė Stonkaitė dar lanko high schoolę, bet yra gera pianistė (komp. M. Petrausko mokinė) ir daug darbuojasi dailės srityje. Dainininkės — solistės p-lės M. Skučitė ir M. Monikaitė labai gerai atliko savo užduotis ir publika joms ačiavo grausmingais aploclimentais.

Pasibaigus koncerto programai kalbėjo "Sandaros" redaktorius p. K. Norkus, kuris pagy-

rė Montellos lietuvius už užlaikymą savo kolonijoje tokios prakilmios "Žiburėlio" draugijos ir aiškino, kiek daug reiškia žmogaus ateičiai kudiško auklėjimas.

Po to vaikai gėrėjosi parėdyta eglaitė ir p. A. Stonkui griežiant šoko lietuviškus šokius.

Rengėjams galima tik prikišti deklamacijų parinkimą. Viso tik apie kovą ir vargą. Lietuvių poezijoje yra ir dailėsnių eilių, vaikams tinkamų.

Publikos buvo susirinkę keli šimtai ir visi buvo labai patenkinti. **Lietuvos Piliētis.**

LAWRENCE, MASS.

Dar apie Mickevičių. — Vaisės.

—Rengiamas koncertas.

"Sandaros" num. 1, 1919 m. buvau rašęs pranešimus kunig. de Land es — Perghe, kurie tilpo vietos laikrašty spaudoj apie pašalinimą vysk. Mickevičiaus. Dabar pats Mickevičius atskak "Lawrence Tribune" causio 4d., butent, kad jo nuo vyzkupystės, nuo bažnyčios apeigų pildyme nieks neturi tiesos prašalinti. Jį žmonės išrinkę, tiesas davę ir kaip tiktai į Scranton, Pa., kur jis dabar pats klebonauja, kunigą gaus, tai parvažiuosią į Lawrence ir užims parapiją, nes jo čia vietas, bažnyčia.

Sausio 5 d. vagonininkas p. J. Navadauskas parengė gražų draugijinį vakarėlį ir vakarienę pas save namuose, 16 Brook st. Dalyvavo visas bažnytinis choras r keletas pašalinę asmenų. Apart juokų ir žaidimų buvo dainuota lietuvių tautinių dainelių ir įvairių pasikalbėjimų.

Sausio 26 d. lenkų naujojoj salėj rengiamas vietinių draugijų komiteto didelis koncertas Lietuvos sušelpimui. Butų gerai, kad visi, kurie tik galės, bet pasirengę uėti ir pasiklausyti, nes koncertas bus gražus ir didelis. O beto ir rengimas idealis: pelnas liks Lietuvos sušelpimui ir kada tik atsidarys keliai Lietuvon, tas pelnas su kiltais surinktais L. D. K. pinigais bus pasiūsta nuvargusiems Lietuvos žmonėms.

Girdėjau, kad sausio 19 d. Sandaros kuopa rengia didelės prakalbas. B.

NORWOOD, MASS.

Aukavo LN. Fondui.

Laike p. A. M. Martaus prakalbų tapo suaukauta Lietuvos Nepriugulmybės Fondan \$194.00. Aukavo šios lietuvaitės ir lietuviai:

A. K. Neviackas	\$50.00
J. Jurėnienė	30.00
B. A. Tumavičius	25.00
E., Vasiliauskienė	25.00
J. Pašakarnis	10.00
E. Jankunas	5.00
J. Tumavičius	5.00
A. Smolskis	5.00
J. Pėža	5.00
J. Kuškis	5.00
A. Kairiūtė	5.00
J. Vasiliunas	3.00
V. Navickas	2.00
D. Balčiunas	1.00
J. Sekeraukiūtė	6.00
G. Pazneokas	1.00
J. Tvsaka	1.00
P. Bataitis	1.00
L. Lukoševičius	1.00
F. Tama	1.00
A. Tamašauskas	1.00
J. Braukila	1.00
M. Juzėnienė	1.00
A. Uždaviniėnė	1.00
A. Večiūtė	1.00
A. Zaranka	1.00
J. Tvsakienė	1.00
Visiems aukautojams tartu širdingai ačiu vardan badaujančių Lietuvos žmonių.	J. R.

MONTELLO, MASS.

Dvejos prakalbos.

Sausio 5 d. Lietuvių Piliētis Dr-ja sušaukė visuotiną lietuvių susirinkimą, kad išnešti protesto rezoliuciją prieš lenkų im-

Specialistus. Kalbėtojas buvo K. Norkus, "Sandaros" redaktorius, o rezoliucijos tvarkytojas P. J. Juris. K. Norkus savo kalboje nurodinėjo lenkų daromas šunybės Lietuvai ir pakalbėjęs išvažiavo į Bostoną. Inžinierius žuris perskaitė Bostono lietuvių priimtą protesto rezoliuciją ir kitą pagaminimą ant vietos. Buvo leista apkalbėjimui. Po apkalbėjimo buvo leista per balsus. 93 balsavo už rezoliuciją, 131 prieš rez. Likosi atmesta. Publika buvo suvirš 400. Pusė susilaikė nuo balsavimo. Dabar kyla klausimas, kodėl taip montelliečiai pasielgė? Čia apie pusantro šimto žmonių klauso "bolševikų", tad kaip tik jie pajunta, kad kas nors naudingą darbą del Lietuvos nori veikti, tad jie tą pusantro šimto žmonių greit sugituoja, nežiurint, kad dalykas būtų geriausias del žmonių. Jie balsuoja prieš ir atliktas krukis. Štai jų argumentai, kuriuos jie vartojo tame susirinkime: 1) Kad lenkai yra lietuviams draugai ir jokio pavojaus iš lenkų pusės nėra, nes bolševikai buk ją valdą; 2) kad tautininkai su klerikalais nori, kad valkininkai siųstų savo armiją bolševikus iš Lietuvos išvyti; 3) Kad bolševikai niekados ir niekur nepadarė klaidos, tai nepadarys ir dabar; 4) but didžiausia skriauda protestuoti prieš lenkus, nes su lenkais lietuviams reikės drauge gyventi ir tt.

Nors buvo nurodyta rimtai iš tautininkų pusės, kad ne prieš lenkų liudį protestuojama, bet prieš lenkų šovinistus, imperiaistus, bet bolševikų jokiū būdu nepertikrinsi. O tie žmoneliai, kurie niekur nebalsavo, jie daugiausia niekur nepriguli ir tūkiū būdu "bolševikai" ir turi progą geriams sumanymams užkenkti.

Sausio 5 d. vakare čia kalbėjo p. žiuriskas iš Norwood, Mass. Tas žmogelis niekino netik susipratusius darbininkus ir besiorganizuojančius tikslu pailiuosavimo iš po bosų vergijos, bet jis net savo vienminčius, Michelsoną, Smelstorių perdaug inteligentiškais įsivaizdina ir liepa kovot prieš tuos inteligentus. Girdi, inteligentai pasaulyje nereikalingi...

Well, kokia išmintis, toksai ir spėčius pono žiurisko. Migdulėlis.

A. A.

- Juozas Klimas, 26 m. am., numirė Chicagoje saus. 1, 1919.
- Marijona Vaitkevičienė, 63 m. amirė Chicagoje sausio 5 d.
- Petras Končius, 55 m. numirė Chicagoje sausio 4 d.
- Juozapas Adomaitis, 39 m. amirė Chicagoje sausio 4 d.
- J. Bičiūnas, 39 m. numirė Philadelphiaje.
- Jonas Dubauskas, 74 m. numirė Clinton, Ohio.
- Ponia Naujalienė, 29 m. numirė Brooklyn, N. Y.

RED. ATSAKYMAI.

Tėvynainis. — Talpiname tik tokias korespondencijas, kur apart pseudonimo paduodama korespondento pavardė ir adresas.

P. J. Worcester, Mass. — Talpiname pirmiau gautą. Meldžiamės mums dažniaus rašinėti tik, žinoma, paduokite savo adresą.

True translation filed with the postmaster at Boston, Mass. on January 15, as required by the act on October 6, 1917.

AMERIKA SIUNČIA JUDAMŲ JŲ PAVEIKSLŲ Į RUSIJĄ.

Suv. Valstijų žemdirbystės departamentas inteiķė visuomenės komitetui pasiūsti į Rusiją virš dvidešimt judamųjų paveikslų, kurie aiškina žemdirbystę, kelių taisyimą ir miškų augimą šioje šalyje. Tai pasielgta prašant Rusų prijurinės žemietijos, kad nušviesti žemdirbystės veiklą Amerikoje.

LIETUVOS ATSTATYMO BENDROVĖ

NAUJI METAI — NAUJI DARBAI.

Lietuvos valstybė jau tveriasi. Prūsų Lietuviai prisideda prie Neprigulmingos Lietuvos.

Vienok reikia Lietuvą atstatyti iš po karės griuvėsių. LIETUVOS ATSTATYMO BENDROVĖ turi šitokią planą Lietuvos atstatymui:

- 1) Įkurti Vilniuje skyrių ir tuomet
- 2) Pagelbėti atstatyti žemdirbystę,
- 3) Pagelbėti atstatyti pirklybą,
- 4) Pagelbėti atstatyti pramonę.

Tiems planams įkūnyti reikia tuojau 1,000,000 DOLARIŲ.

Visi, kam brangi Tėvynė - Lietuva, dėkites prie LIETUVOS ATSTATYMO B. VĖS.. Šėrai po \$10. Prisedant prie Bendrovės reikia pirkti nemažiau 5 šėrų. Indėti pinigai atneša 4 procentus kas metas ir šėrai auga vertėje. Rašykites į

LIETUVOS ATSTATYMO BENDROVĖ (Lithuanian Development Corporation) 320 — 5-th Ave., NEW YORK, N. Y.

57. P. J. Juris | 1
Viso tuom tarpu parduo-
ta šėrų už \$11200.00

Konservatorija

Lietuvių Muzikos Konservatorija, 769 Broadway, So. Boston, Mass., užkviečia visus, kas neri pramokti dainavimo, piano, smuikos, teorijos muzikos ar šiaip susipažinimo su gaidomis ir t. p.

Už 10 lekcijų — viena ar daugiau savaitėje — nuo 8 dol. augštyn.

Mikas Petrauskas, Direkt.
769 Broadway,
So. Boston, Mass.

ADMINISTRACIJA NAUJOS VALYBOS LIETUVIŲ UKESŲ DRAU-

- GIJOS SO. BOSTONE.
- M. Venis — pirmininkas, 28a Story st., So. Boston.
- S. Grubliauskas — vice pirm. So. Boston, Mass.
- M. Versiackas — prot. raštinnikas, Gold st., So. Boston.
- 105 Silver st. So. Boston.
- A. Latvinskas — fin. raštinnikas, 252 Bowen st., So. Boston.
- A. Komičius — išdininkas, 288 E st., So. Boston.
- V. Jurgelaitis. — marška, Lietuvių Salėje, So. Boston, Mass.

"TEVYNE" IR MOTERŲ IR VAIKŲ MĖNESINIS PRIEDAS
—VISIEMS METAMS KAINUOJA TIKTAI \$1.00—
Užrašykite ją savo draug ms ir pažįstamiems ir patarkite kožnam lietuviui skaityti.
Užsakymus ir pinigus reikia siūsti sekančiu adresu:
A. B. STRIMAITIS,
307 West 30th Street, New York City.

W. S. S.

WAR SAVINGS STAMPS
Issued by the
UNITED STATES GOVERNMENT

Suv. Valst. valdžia išleido stampas, kurios karės galą pagreitins.

Visi pirkite tas stampas, nes patys turėsite sau pelno ir valdžiai daug pagelbėsite.

Stampas kas mėnesis pakija vienu centu brangiau.

Jeigu dabar nusipirkite stampų už \$4.12 c. tai 1923 m. gausite \$5.00.

Jeigu dabar nusipirkite stampų už \$82.40, tai 1923 m. gausite \$100.00.

Pirkite visi stampas tuojau.

Parduoda visuose bankuose ir pačtose (post office).

Nueikite į pačtą ar banką ir klauskite pirkti

GELBĖKITE NUKENTĖJUSIA LIETUVA

Kiekvienos šalies gyventojai priverstinai moka mokestis savo šalies palaikymui ir jos reikalų aprupinimui.

Kiekvienas lietuvis privalo mokėti mokestis Nukentėjusiai dėl karės Lietuvai, jai laisvės išgavimui ir jos žmonių aprupinimui.

Reikalaukite paaiškinimų ir siūskite pinigus šiuo adresu:

Lithuanian Central War Relief Committee, Inc.
320 FIFTH AVENUE, NEW YORK, N. Y.

(Šitokios markės išduodama už įmokėtus pinigus).

Bell Phone Dickinson 3995 M.
Dr. Ignotas Stankus
1210 S. Broad St., Philadelphia, Pa.
Lietuvis Daktaras ir Chirurgas.
Ofiso Valandas:
Nuo 9 rito iki 5 po pietu
Vakarais, Ketverge nuo 6 iki 9 P. M.
Nedeliomis iki 4 po pietu.

DR. ST. ANDRZEJEWSKI
Vienatinis Lenkiškas
DANTŲ DAKTARAS.
Užtaisau pasigadinusius dantis ir dedu naujus. Laiką gvarantuojū. Ištraukiu dantis be jokio skausmo.
176 Harrison ave., Boston, Mass.

Dr. Paul J. Jakmauh
(Jakimavičius)
Priėmimo valandos: nuo 2 iki 3 val. po pietų ir nuo 7 iki 8 val. vakare.
509 Broadway, Kampas G St., So. Boston, Mass.
Telephone South Boston 512

Labai Puikus RESTORANAS!
Geriausia vieta del vyrų pietus ir vakarienę suvalgyti. Lietuviški valgiai gaminami.
J. Mathus.
344 W. Broadway, (So. Boston, Mass.)

Išegzaminuojam akis ir pritaikom akinius.
H. S. Stone O.D.
Akiau Specialistas.
399a Broadway,
Tarpe E ir F gatviu. South Boston.

W. S. S.
Laikė šio liepos mėnesio jums reikia nusipirkti Karės Saugumo žymes (War Savings Stamps) už \$4.18 kiekvieną. Sausio 1 d., 1923 metais Suv. Valst. valdžia gražins už juos po \$5.00 už kiekvieną.

Jeigu jums bus reikalingi pinigai, tai nereikės laukti penkių metų. Kiekvienas krasos ofisas išmokės pinigais už "žymes" bėgyje 10 dienu.

Tos "žymės" neša ketvirtą (4%) nuosimtį išmokamų kas meto bertainis, jeigu jos bus laikomos iki sausio 1 d., 1923 m. Jeigu jos bus išmokamos pirm šio paskirto laiko, tai bus mokama tik trečias (3%) nuosimtis.

Taupumo žymės (Thrift Stamp) vertės 25 centų, tu ri tą pačią vertę, kaip pinigai perkant Karės Saugumo žymes.

Žymes galima gauti pirkti krasos ofisuose, bankuose, "Sandaros" administracijoje, krautuose ir kitose vietose, kam yra iškabinta raidės: W. S. S.

Tel. Richmond 2957-M.
Dr. David W. Rosen
Gydo visokias ligas, chroniškas ir slaptas vyrų ir moterų ligas. Valandos: nuo 8 ryto iki 8 vakare.
321 Hanover st., Boston, Mass.

Dr. George P. Ross
NO PLATES REQUIRED
DENTISTAS.
Traukia dantis be skausmo. Lengvais išmokėjimais.
455 Broadway, So. Boston, Mass.

Vasara Ateina.
Bus šilta. Dabar geriausias laikas užsiskaktyti Siutus kuriuos mes pasiuvam puikiai sulig vėliausio "block" sistemos kirpimo. Šitaip pasiuti drabužiai geriausiai tinka kožnam žmogul. Žemos kainos—darbas gvarantuotas. Taipgi visokius drabužius išvalome, išprosinam ir sutaisom.
So. Boston Custom Tailors,
K. Plioplis, A. Samokaitis sav.
278 Broadway, South Boston, Mass.

PUIKIAUSIA SO BOSTONE BARZDASKUTYKLA IR KIRPYKLA
JUOZO KAZIUKONIO.
Užlaikau geriausius barberius, pridabojū švarą, skutame ir kerpame visokiomis madomis — kaip kas nori.
Turiu švėrią pirmos klasės pirktį ir galima išsimaudyti.
224 W. Broadway, So. Boston, Mass.

Kiekvienam patarčai
perskaityti šitą apskelbimą, kuris yra iš geriausių kostumerišky kriaučių Lawrence. Darau drabužius iš gerų materijų ir pritaikau pagal žmogaus išaugimo. Darbą gvarantuojū. Darau drabužius ant užsakymo, vyrams ir moterims, priėnamoms kainoms. Taipgi mokiniu kriaučius dirbti. Kurie norite išmolti tikro petrinu iškirpimo galite atsiskaktyti per laiškę arba ypatingai. Platesnių žinių gautie kreipkitės šiuo adresu:
Petras Valiulis,
42 1/2 Haverhill st., Lawrence, Mass.

Telephone So. Boston 605
LIETUVIŠKAS
Advokatas
WILLIAM F. J. HOWARD
Lietuviška pavardė buvo Vincas F. J. Kavaliauskas
315 W. Broadway
SO. BOSTON MASS.

Teisingiausia ir geriausia lietuviška
APTEIKA
Sutaisau receptus su didžiausia atyda, nežiurint, ar tie receptai Lietuvos ar Amerikos daktarų. Tai vienatinė lietuviška aptieka Bostone ir Massachusetts valstijoje. Gyduolių gali gaut kokios tik pasaulyje yra vartojamos. Galit reikalaut per laiškus, o aš prisijūsiu per express.
K. ŠIDLAKUSAS
Aptiekorius ir Savininkas
226 Broadway, Kampas G Street, SOUTH BOSTON, MASS.
Telephone South Boston 2104 ir 21013

Vietos žinios.

Numirė F. Milašauskas.

Sausio 11 d., 1919, numirė Milašauskas 60 metų amžiaus. Jis buvo plačiai žinomas kaip knygų parduotojas, "peonorus" savo išleisčių. Sakoma, a. a. Milašauskas laike spaudos uždraudimo Lietuvoje, buvo smarkus kontrabandininkas ir revoliucionierius. Jis užbaigė savo gyvenimą ankštame urve, nuo visų atsiskyres, vargą ir badą ir skurdą kęsdamas. Vėlonis turėjo mažytę spauduvukę ir joje kojiniu presuku prispausdino daugybės knygų; apie 25 leidinius išleido įvairių raštų, kurių dabar daug pasiliko. Kitame "Sandaros" numeryje tilps platesnis aprašymas. Kas žino vėlonies Milašausko biografiją, prašome prisųsti savo patėmijimus: reikia parodyti visuomenei, ką turi pergyventi spausdinto lietuvių žodžio platintojas.

Vincas Auda atsilankė į "Sandaros" redakciją ir pridavė savo auką del Lietuvos Neprigulmybės Fondo \$5.00.

Antanas Januška sugrįžo iš kariuomenės. Jis su Pranu Žilaičiu lankėsi "Sandaroje" ir priekštino sutvert A. LTS. kuopą Lincoln, N. H.

Bažnyčioje auklėjamas smarkaus So. Bostono vyčio p. K. sunus išplėšė bažnytinę "karbonką", kur buvo sumesti "afierų grašiai". Tai matote, kad "bolševizmas" iš bažnyčių prasideda...

Didelis gaisras.

Pereitą nedėdienį pačiam vidudienyje So. Bostone kilo gaisras iš Woods kompanijos amunicijos dirbtuvių sklepo, kur užsidegus aliejams ir kitoms sprogstančioms medegoms gaisras smarkiai prasiplėtė ir padarė nuostolių apie ant \$500,000.00. Keli žmonės sužeista. Žuvo virš \$250,000 granatų.

Biznieriai išrunijo su pinigais.

Sausio 8 d. vakare p. Povylyas Kalvelis nuėjo į žydišką pirtį ant Sawoy st. ir pasiliko pas kasierių apie \$500.00. Išsimaudęs nerado nė bosų nė pinigų. Reiškia pirties užlaikytojai pabėgo ir su kostumierių pinigais. Sako, buk vienam angliui tai pgi nunešė apie kelis šimtus. Kiek laiko tam atgal tu pačių nešvarių maudynių bosai išrunijo su kostumierių pinigais. — Rep.

LSS 71 kp. vakaras.

Sausio 11 d. 8 val vakarė, Dudley Opr. House teatre LSS. 71 kp. (iš Cambridge) aktoriai vaidino neseniai pasirodžiusį lietuvių kalboje veikalą — komediją — "Farmazonai". Patsai veikalas nėra gilus, neturi savyje nė

kokio gilesnio įspūdžio, vien tik paprastas paviršutinis juokas, dar-gi šian-ten įmaišyta vulgariškesnių žodžių, kas dar labiau sumažina jojo vertę. "Farmazonai" imti iš amerikų gyvenimo; parodo paprastą anglų šeimyną, kur vuošvis su savo žentu meluojasi savo pačioms, buk jie priklauso prie masonų organizacijos. Žento tarnaitė išgirdusi savo poną bekalbanti su savo draugu apie masonus, nusigąsta, pradeda žegnotis ir sakyti ir rėkti, kad jos ponas priklauso prie "farmazonų". Iš to ir duotas veikalui vardas "Farmazonai". Ant pabaigos — kaip ir reikia tikėtis populiariškuose anglų veikaluose — visakas pasibaigia meile, vestuvėmis ir tt.

Tai tokis, trumpai sakant, šio veikalo turinys.

Vaidintojai nekurie vaidino visai gerai, pav.: p-nia Bertulienė, Anesta, labai originaliai atvaizdino savo užduotis. Neblogai vaidino ir kiti.

Žmonių buvo virš 300. Negalima išskentėti netarus žodžio mūsų tuliems vyrams. Ištisą vakarą už mano pečių sėdinti tris vyrų, darė pastabas vaidintojams ir tokiais šlykščiais žodžiais burnojo, jog padoresnė ir smuklėje neigrdėtum panašų žodžių, kokius ttie nekulturingi gaivalai pilna gerkle rėkė. Į tą privalo savo domą atkreipti rengėjai ir, nepaisant kad pasi-mažins publika, tokius ponus turi išmesti iš salės laukan! Tas pastebama jau ne kartą mūsų viešuose vakaruose. Tercia.

S. Puta, žinomas gabijietis sugrįžo iš kariuomenės. Tarnavo Camp Jackson, S. Carolina.

Koncertas Lietuvių Muz. konservatorijos mokinių pavadovyste komp. M. Petrausko įvyks subatoje, sausio 18 d. Lietuvių svet. So. Bostone. Bus solistų dainininkų, pianistų, smuikininkų, etc. Taipgi "Gabijos" choras su-

dainuos keletą dain. Šis koncertas yra rengiamas Lietuvių Labdarystės Draugijos naudai, taigi turi būti remtinas visais. Pradžia 8 v. v. Po koncertui tėsis šokiai. Kviečia Rengimo Kom.

Neužmirškite, kad vasario (February) 1 d. Liet. Labd. salėje įvyks pirmi A. LTS. 7 kp. šokiai. Bus parginimų. Griėš monteliškė orkestra. Bus profesionalai šokikai ir daugyjaunimo. Išidėmėkite diena.

Korporalas A. J. Niaura rašo K. Jurgeliuniui:

Gerb. Tamsta: — Pranešu jums, jogei aš išbuvau mušio lauke virš 3 mėnesių, bet likau sveikas. Dalyvavau mušiuose Arganne Woods ir Meuse River. Baisūs mušiai ten buvo, maniau, kad reiks žuti. Mačiau daugybes gyvų ir negyvų vokiečių. Tuose mušiuose buvo ir Leonas Stasiulis bet negalėjau su juom susizinti. Labų dienų visiems bostoniečiams ir bostonietėms. Gal pavasaryje pasimatysime.

Su tikra pagarba,
A. J. Niaura.
319, F.A. H. Q. Co.

Vagiliai sausio 9 c. įsilaužė į p. M. Vervečkos butą (63 Gold st.) ir išnešė laikrodėlį, bei šiaip smulkių daiktų. Jie įsilaužė visiems išėjus į darbą. Laikrodėlį policija jau surado.

L.S.S. 60 kp. rengia balių Dudley Opera House, 113 Dudley st., subatoje, sausio 18 d. 1919. Pradžia 7:30 v. v.

Delegatai atsilankantieji į Laisvės Gynimo Fondo konferenciją (kuri bus sausio 19 d., 376 W. Broadway, So. Bostone), galės dalyvauti baliuje, o nakvynės parūpins rengėjai. M. M. Piepys.

Dvejos prakalbos.

Dabartiniu laiku So. Bostono lietuviai parodo nepaprastą savo atbudimą. Čia kožną nedėdienį esti įvairių partijų, sektų, pašelpinių dr-jų prakalbos, paskaitos etc. ir vis susirenka minios žmonių. Gr. 5 d. 2 val. p. p. Lietu-

vių Salėje turėjo surengę prakalbas vietiniai liet. socialistai. Kalbėjo p. Ambrazaitis. Žmonių buvo pilna svetainė. Kalbėtojas aiškino savo partijos programą ir santikius su kitomis sriovėmis.

Tą pačią dieną vakare L. T. K. Bažn. svet. ir-gi atsi-buvo prakalbos. Žmonių prisirinko pilnutėlė salė. Kalbėtojas to vakaro buvo g. Zigmas Jankauskas iš Lawrence. Jo kalba žmonėms patiko, ką liudijo griausmingi aplodismentai.

Biblija bus aiškinama nedėlioje, sausio 19 d. 7:30 v. v. LTK. Bažnyčios salėje, 428 Broadway. Kalbės kun. Geniotis ir kun. Šleinis. Įžanga veltui. Rengėjai.

"Gabijos" choro repeticijos bus ateinančios seredos ir ketvergo vakare.

CAMBRIDGE, MASS.

"Sandaros" redakcijon p. J. Tamulevičius pridavė šių Cambridge liet. aukas del Lietuvos Nepr. Fondo:

Jurg. Mockevičius \$10.00
J. Laukaitis 5.00
A. Mockevičius 5.00
Viso \$20.00

Cambridge lietuvių aukų suraše "Sand." 51 num. prie smulkių aukų tapo priskaityta, tulos stambesnės aukos. Jos yra: A. Jablonskis \$5.00, M. Jablonskis ir J. Mockevičius po \$2.00, J. Blekaitis, A. Barauskas, V. Marcinkevičius, A. Nemeškis po \$1.00.

Petras Bartkevičia perka ruskus rublius, bondsus ir Stampas ir už visus kitus agentus moka brangiau. Perka senus žiedus ir laikrodėlius, jeigu nori parduoti, kreipkis prie jo. Jis yra Notaras (Natarijušas) ir turi tiesą užtvirtinti visokius dokumentus.

Aštrių britvų po \$2., \$3., ir \$4. Pilnas štoras prikrautas kaldrų, blankietų, svederių, marškinių, kepurų, skrybelių, ir tt. Petras Bartkevičia, 877 Cambridge st., E. ambridge, Mass.

PAJIEŠKAU BEKERNĖJ DARBO

Esu išsipraktikavęs, nes 6 metai kaip dirbu prie to darbo.

Kazimieras Kučka,
14 George st.,
MATTAPEN, MASS.

REIKALINGA merginos prie čeverkykų darbo (tach shoe shanks). Užmokam kol mokinasi. Dirbkit S. Bostone ir neturėsit išlaidų važinėjimui karais.

American Shoe Finding Co.,
433 Broadway,
(4) S. Boston, Mass.

THE GOLDEN ROOSTER

Artistu, Teplorių ir Dailininkų Klubas Rengia labai žymų vakarą.

15 Sausio-Jan., 1919
BOSTONO OPEROS CHATEAU
HUNTINGTON AVE.,
BOSTON, MASS.
Įžanga vienas Doleris.

Įžanga vienas Doleris.

Lietuvių Labdarystės Draugijos
KONCERTAS IR ŠOKIAI!
Rengia Dramos ir Muzikos Dr-ja "Gabija"
Subatoj, 18 Sausio-Jan., 1919
LIETUVIŲ SALEJE,
E ir Silver sts., So. Boston, Mass.
Pradžia 7:30 val vak.
DALYVAUS SOLISTAI IR "GABIJOS" CHORAS.
Pelnas šio vakaro bus Lietuvių Labdarystės Draugijai.

Farmos, Farmos!

Ar nori geresnio gyvenimo, pirkie farmą, ant savęs neturėsi boso. Palik miesto biznesą, mesk fabriky darbus. Atvažiuok į Didžiausią Amerikoje Lietuvių Farmerių Koloniją, kur mes apgyvendiname su 438 Lietuviams fermeriams, kurie turi 3 Ukiškas Draugystes: 2 yra laisvos ir viena katalikiška, kuri turi lietuvių kunigą ir lietuviškas kapines. Musų ta Nauja Lietuva yra puikiausioji ir parankiausioji vietoj Lietuviams apsigyventi ant farmų Amerikoje, netoli nuo Chicago, Detroito ir Grand Rapids'o, palei Michigan ežerą, tarpe Turganų miestų Scottville, Michigan ir Ludington, su laivų prielauka, kuriose yra produktų fabrikai ir druskos mainos yra ir uždarbių. Laukai gražūs, lygus su daug upelių ir žuvingu ežeru. Keliai žviravoti puikiais farmomis apgyventa. Žemė molis su juodžemiu, arba molis su smelžemiu. Derlingiausia del visokių javų, sodnų, daržovių, pievų ir gyvuliams ganyklų. Mes turime toje puikioje Lietuviškoje kolonijoje daug farmų del pardavimo nebrangiai, mažų ir didelių, su bukiniais, sodnais su apšėtais laukais: kviečiais, rugiais, su gyvuliais, mašinomis. Turime gerų pigių, neišdirbtų laukų ant pardavimo nuo \$8. už akėrį ligi \$18. už akėrį. Mes vienintelė Amerikoje lietuvių parduoja farmų, kurie parduodame ant lengviausių išmokėjimų arkliaus, karves, mašinas, Padarin c, seklas, ir farmas. Farmas galite įgyti ir mažai turint pinigų, geras farmas ir tarpe Lietuvių, kur jums ir šeimynai bus linkama gyventi. Norint platesnių žinių prisųsk už 6 c. stampu, o gausi Kolonijos žemlapi ir Farmų Katalogą. Atvažiuok tuojau, kuris pirks tam gelžkelio kaštus sugrąžinsime. Dovanas duosime pinigais \$25.00 kožnam vienam, kuris tik atsųs Kostumierj arba atsivež su sa savim pirkti farmų ir pirks, tuoj žadėtą sumą — \$25. — išmokėsime. Tikras Kolonijos adresas:

A. Kiedis and Co.
Peoples State Bank Building, Scottville, Michigan.

ŽIEMAI ATĖJUS

visi žmonės, vakarodami, gali laiką praleisti skaitymui ir pasimokymui. Šiandien gadyne žingėdi. Jiėškome geresnės ateities Lietuvų tautai svime ant sienkščio į Laisvą Lietuvą. Laisvoji Lietuva negali remties senais prietarais, reikia pasiliuosuoti nuo visokių priespaudų. Ir politikoje ir religijoje ir socialime gyvenime turime susirasti naujus kelius, jeigu norime laimingais ir laisvais tapti. Daug naujų minorių, naujan gyveniman stojant kiekvienas ras raštuose kun. Vl. Dembskio: Iš ko kija Melai, (75 c.), Inkvizicija, (1.25 c.), Kankintiniai už Moksą (1 dol.), o ypatingai pamokinantii yra knyga: Gyvenimas kun. Dembskio (50 c.). Kas nori išmanyti, prie ko šiandien spendžiasi mūsų klerikalai, tas butinai turi tuos raštus pasiskaityti.

Be to, reikia mokėti vaikus auklėti, ir pačiam žinoti Lietuvos Istoriją, norint, kad galėtų Lietuva tarpti ir išvengti visokeriopų žabangu. Todėl pasiulome dar šitas knygas: Auklėjimas ir Auginimas vaikų (50 c.), Lietuvių Tauta senovėje ir šiandien (2 tomu, už 3 dolerius), Slėktos viešpatavimas Lietuvoje (1 dol.75 c.). Šitas knygas galima dar gauti, bet jau nedaug jų beliko. Todėl pasiskubinkite nusipirkti, nėra veikiai ir norėdami gauti, negalėsite. Kas prisųs 8 dol. 75 c., tas nereikalas apmokėti persuntimā, o kas užsisakys po atskirą knygą, tas turi primokėti už persuntimā. Adresuoti reikia šitaipos:

Dr. J. Šliupas,
1419 N. MAIN Ave.,
SCRANTON, PA.

Real Estate Agentura

Parduodam namus, farmas. Apdraudžiam nuo ugnies ir nuo kitų nelaimių. Kas norite pirkti biznį, namą arba farmą o nežinote tikros vertės, tai kreipkitės prie Miko Korano, nes jums visi pasakys, kad MIKAS KORANAS yra ekspertas tuose dalykuose, kadangi jis visą amžį vien tik tuo užsiima.

Notarijušas, Taikos Sudžia,

Mikas Coranas

366 West Broadway, South Boston, Mass.